ATEITIS

VASARIS, 1962, Nr. 2

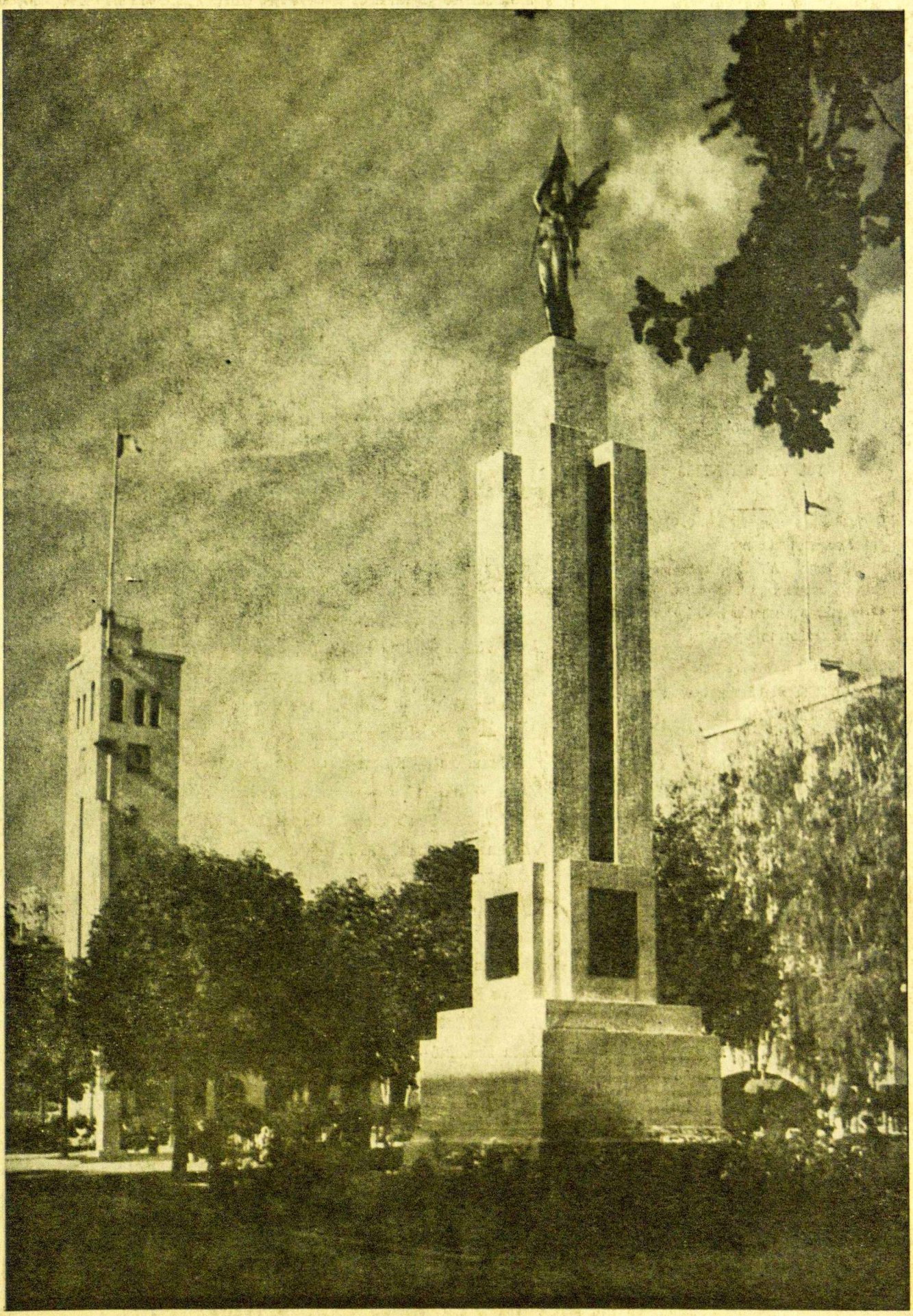

ATEITIS 1911 — 1962

1962 METAI No. 2

VASARIS — FEBRUARY

★

REDAKCINIAI KOLEKTYVAI:

1. **Rimantas Rudys,** Jonas Račkauskas, Rimantas Repšys, Lilė Tumosaitė, Janina Radvilaitė, Audronė Garbenytė, Jonas Šoliūnas, Algis Urbanavičius ir Dalia Binkytė.

2. **Rimvydas Šliažas,** Aušrelė Skirmuntaitė, Dalia Indreikaitė, Veronika Tijūnėlytė, Petras Kaufmanas, Giedrė Žumbakienė, Jonas Šalčius, Enata Skrupskelytė, Angelė Katelytė.

Šį numerį redagavo antrasis kolektyvas.

Redakcijos adresas:

ATEITIS — Redakcija
4105 So. Albany Ave.,
Chicago 32, Illinois
Tel. VIrginia 7-7153

Prenumerata metams $5.00
pagal JAV dol. kursą.
Garbės prenumerata metams $10.00
Atskiro numerio kaina 50¢.
Administratorius Vytautas Šoliūnas

Administracijos adresas:

ATEITIS Administracija
5254 So. Trumbull Ave.,
Chicago 32, Illinois

★

LITHUANIAN CATHOLIC YOUTH MAGAZINE

Published monthly, except July and August by the Lithuanian Catholic Youth Association.

„ATEITIS"

5254 South Trumbull Avenue
Chicago 32, Illinois

★

Subscription $5.00 per year
Single copy 50¢.

Second class postage paid at the Chicago Post Office.

★

Šio numerio pagrindinės iliustracijos skirtos Lietuvos nepriklausomybės šventei prisiminti

TURINYS

Vedamasis 33
J. M. — Fragmentai iš Nemuno krašto 34
Anicetas Tamošaitis, S.J. — Dievo nebenorima ar nebematoma? . . 35
Franz Kafka — Prie įstatymo įėjimo 37
Kęstutis Skrupskelis — Tauta ir tautinė ištikimybė 38
Rimantas Gaida — Dabartinis Lietuvos mokinių gyvenimas . . 41
K. Ž. — Iš tremtinių gyvenimo 42
B Babrauskas — Rašytojai okupuotoj Lietuvoj 44
Liauda — Eilėraščiai — Ruduo, Šiandieną, Akys 45
Tėvo A. Pabrėžos atsisveikinimo kalba mokiniams 46
Viktoras Gidžiūnas, O.F.M. — Tėvas Jurgis Ambroziejus Pabrėža (1771 — 1849) 47
Vytenis — Per prizmę 48
Ateities konkurso skelbimas 49
Rimantas Šarka — Kas berniukams nepatinka apie mergaites . . 50
Leonas Radvila — A Buon - Out Case — Apžvalga 51
Apie Šv. Rašto biografiją 51
Dalia Katiliūtė — Tikinčiųjų neklystamumo klausimu 52
Korespondencijos 54
Bronius Zumeris — Tėvynės ąžuolas 54

Šis numeris turi tik 24 psl.

MŪSŲ galvojimas vyksta idėjomis. Tai yra normalus dalykas. Tačiau kintančiame gyvenime dažnai pajuntame, kad kokia nors idėja gali būti netiksli, neatitikti realybei. Taip dažniausia atsitinka su apibendrinimais, kurie taip lengvai, atrodo, suprastina komplikuotą dalyką, išreiškia jį vienoje formulėje, kurią vėliau taip lengva panaudoti. Tos formulės būna plačiai naudojamos, o jei dingsta kontaktas su realybe, tai jos ir atstoja pačią realybę. Čia tik norėtume paliesti dvi formules: „Mūsų jaunimas" ir „Suamerikonėjimas". Proga ir priežastis tam yra šis įvykis: keli SAS Čikagos draugovės nariai padarė savo iniciatyva rinkliavą Ateities žurnalą paremti. Jie lakstė šaltą žiemos vakarą nuo durų iki durų, rinkdami aukas ir prenumeratas lietuviškam žurnalui. Rinkliava buvo pelninga ne vien iš piniginio taško, nes jaunieji lietuviai sutiko vyresniuosius ir nustebo, matydami kad jie nori remti lietuvišką reikalą ir džiaugiasi jaunimo veikla. O vyresnieji gal irgi pagalvojo, ar tos formulės apie „mūsų jaunimą" teisingos. Visdėlto, kai reikėjo darbo, pasiaukojimo, atsirado tam jaunų žmonių. Iš kur tad tas įspūdis, kad jaunimas pasikeitęs, nebe idealistiškas? Jeigu teigtume, kad jaunimas idealistiškas, tik vėl sukurtume naują nieko nereiškiantį bendrumą. Tačiau mes teigiame, kad yra idealistiškai nusiteikusio jaunimo ir kad progai pasitaikius, jis pasirodo. Tik visa bėda, kad nėra rėmų, kaip šitą idealizmą įprasminti. Mūsų dabartinis gyvenimas slenka savotiškai betiksliai, nėra vientisumo santyky tarp jaunimo ir vyresniųjų. Vyresnieji baigę studijas dingsta iš mūsų akių. Jeigu kas išmintingo įvyksta, tai įvyksta sporadiškai, kaip degtuko užžiebimas ir vėl užgesta. Bendrame užmigime gali atrodyti, kad ir jaunimas snaudžia.

Jaunimas skiriasi nuo vyresniųjų. Amerikoje šis skirtumas dažnai apibūdinamas žodžiu „suamerikonėjimas". Už šito žodžio slepiasi įvairūs įvykiai, pvz. kalbos užmiršimas, chuliganizmas arba materializmas. Į tą vieną formulę sudėtos visos neigiamybės, kurios kyla iš to, kad žmogus aptingo, kad išdavė savo dvasines vertybes materijai. Tai yra tiesa apie daugelį, bet kas čia tipiško amerikoniško? Jeigu visi principai, tautiškumas, kultūringas vaikų išauklėjimas sugriūva sočiame aptingime, tai nėra Amerikos, o mūsų dvasinio ubagiškumo kaltė. Žiūrėdami į šį pakrikimą, kurį mes vadiname „suamerikonėjimu", ar matome tik masę, ar nematome nieko kito, kas irgi Amerika? Kiek mes pažįstame amerikiečių studentų ir profesorių, mes daugelį iš jų gerbiame, nes jie taip pat idealistai. Pirmas žingsnis į geresnį supratimą, tai būtų visų tų iškeltų formulių atmetimas ir atviras, nuoširdus susitikimas žmogaus su žmogumi. Gal tada ir vyresnieji pamatys, kaip parodė Čikagos at-kų pavyzdys, kad jaunimas yra kaip puikus instrumentas, kurį reiktų gal truputį sustyguoti, bet kuris tinka didelio meistro koncertui.

LIETUVOS
NACIONALINĖ
MOKSLO
BIBLIOTEKA

Fragmentai iš Nemuno krašto

Lietuvoje išėjo O. Korvino knyga — "Dvasiškių veidas". Ją išvertė ir jai pratarmę pridėjo komunistų užmačioms parsidavęs ekskunigas J. Ragauskas.

Kokį ten dvasiškių veidą yra nupiešęs Korvinas, nesunku atspėti. Net prileidus, kad išdėstyti faktai potikriai, galima būtų nesunkiai juos atremti: jei tas ar kitas mokytojas netinkamas, tai nieks dėl to mokyklos neuždaro ir prieš mokslą nekovoja!

Mums žinoma, kad tarp dvylikos apaštalų atsirado vienas, kurs Kristų išdavė. Buvo ir yra ir šiandien Judo tragediją primenančių atvejų. Bet jie prieš tūkstančių tūkstančius Kristui ir Bažnyčiai ištikimų kunigų, prieš šventus kunigus, kurie gyveno ir dirbo 20-ties šimtmečių bėgy?! Ar jų veidai nepriklauso prie dvasiškių veido?

Muencheno ir Freisingo arkivyskupijos organo "Muenchener Kath. Kirchenzeitung" 35-me nr. tilpo vaizdelis iš vieno lietuvio kunigo gyvenimo.

Už pagalbą lietuvių partizanams Vytas Žemaitis buvęs nuteistas 25 metus priverčiamųjų darbų. Vieną dieną V. Ž., gimęs Vilniuje 1920 m., atsisakęs eiti darban. Stovyklos viršininkas maj. Bogdanskis jo iš karto nebaudęs manydamas, kad katalikai turi kokią nors šventę. Bet kai tas pat pasikartojo ir sekančią dieną, kai kun. Ž. sargų akivaizdoj dar ėmęs ir sutrupinęs valgyklos lango stiklą, to jau užtekę pasodinti Ž-tį 15-kai dienų stovyklos karcerin.

Rašinio, pavadinto "Denn er wusste, was er tat...!" autorius M. de Santerre, toliau pasakoja:

"Naktį, kai koridoriuje nutilo paskutiniai žingsniai, atsargiai Žemaitis prisispaudė prie sienos ir ėmė kuždomis kalbėti. Kitoj sienos pusėj, mirties celėje, sėdėjo vyras suplyšusiais rūbais ir glaudė savo galvą prie purvinų lentų. Po išblyškusia, lyg įkritusia kakta, karštligiškai spindėjo dvi tamsiai juodos akys,

— Ačiū Tau, Vytai, kad tu atėjai! Nenorėčiau mirti, nesusitaikęs su Dievu...

Jo šnabždesys pavirto giliu alsavimu... "Mea culpa, mea maxima culpa..." buvo vos girdimi. Tik geležiniai pančiai sužvangėjo, kai žegnojos.

— Aš išrišu tave iš tavo nuodėmių vardan Tėvo, Sūnaus ir Šventosios Dvasios. Amen.

Žemaitis pakėlė ranką palaiminimui. Buvo pats laikas! Lauke brėško. Koridoriuje sudundėjo pakaustyti prižiūrėtojų batai. Janeka Koslowskį, kurs, bandydamas pabėgti, buvo nudėjęs du sargus, išvedė sušaudyti."

Kun. V. Žemaitis nepabūgo pakentėti karceryje, kad palengvintų sąžinę vienam nusidėjėliui. Stovyklos viršininkui Žemaičio poelgis nereiškė nieko kito, kaip tik "chuliganstvo". Mes gi regime jame didvyrišką auką, mes — katalikai.

Ir tokių tylių, kaip 1946 m. suimtas V. Žemiatis, didvyrių pilna Lietuva!

Tuo pat metu, kai New Delhi mieste rusų ortodoksų delegacijos vadovas arkivysk. Nikodim pareiškė pasaulio spaudai, kad Bažnyčia Sov. Sąjungoje savo viduje esanti visiškai laisva nuo valstybės kišimosi, "Muenchner Merkur" perdavė iš Romos žinią apie padidėjusį Bažnyčios persekiojimą Lietuvoje.

"Keletos kunigų, kurie užbaigė gyvenimą kankinio mirtimi, žinomos ir pavardės", — rašo "M. M." lapkr. 22 laidos antrame puslapy. — "Klebonas Paulius Lagys yra komunistinio jaunimo užmuštas akmenimis. Kapelionas Kinteris buvo nužudytas dantų gydytojo, kuris vietoj skausmus malšinančių vaistų įšvirkštė nuodų. Kleb. Povilionis suimtas. Jis buvo apkaltintas, kad nelegaliai įsigijęs statybinės medžiagos naujai bažnyčiai. Persekiojimo banga pakilo, kai per Vilniaus radiją buvo užpulti katalikų dvasiškiai, juos apkaltinant priešinantis 'liaudies valdžiai' ir bendradarbiavimu su partizanais."

Mes didžiuojamės, kad Lietuva yra didvyrių ir kankinių žemė. Bet ar pasididžiavimo kitų nuopelnais užtenka? Ar mes nesam įpareigoti atiduoti savo įnašo? Koks jis gali būti mūsų sąlygose? Atsakymas trumpas: malda ir auka! Ištesėkime maldos gyvenime! Ar nesutartume vieną sekmadienį visi kartu, kur mes bebūtume, sudėti savo maldas kaip jau nekartą esam darę, viena ir ta pačia intencija: *už Lietuvos studentiją,* kad ji liktų atspari Korvinų nuodams, kad ją uždegtų Žemaičių didvyriškumas!

J. M.

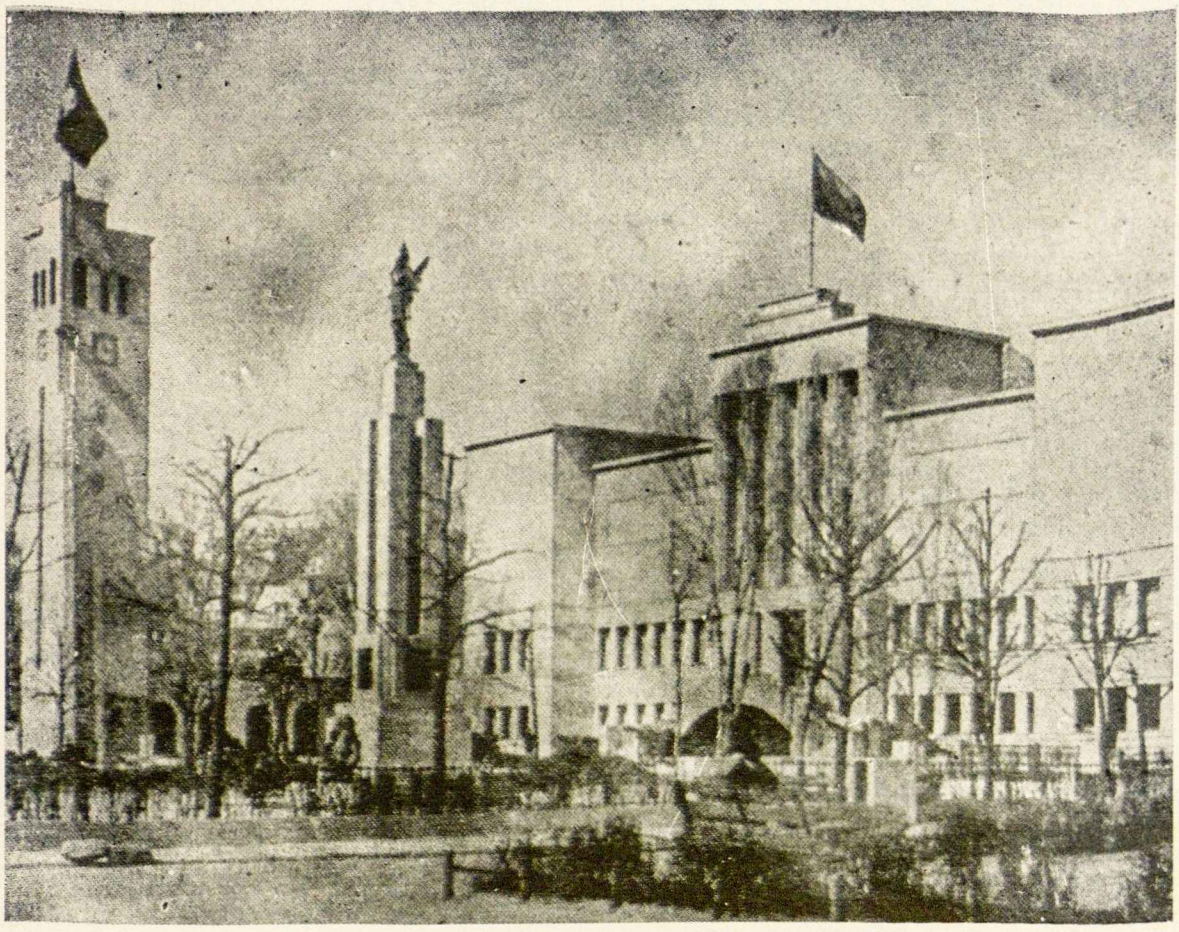

Vytauto Didžiojo Muzėjus Kaune. Vasario 16 d. čia būdavo labai įspūdingos iškilmės

DIEVO NEBENORIMA AR NEBEMATOMA?

NETIKSLUS TEIGIMAS

Visiems yra aišku, kad ištisos šiandieninių žmonių masės Dievu nebesidomi. Tik ne visi sutaria, dėl ko taip yra. Vieni sako, kad nūdienis žmogus Dievo *nebenori,* kiti — kad Jo vien *nebemato.* Mano įsitikinimu yra klaidinga teigti, kad Dievo šiandien nebenorima. Jo žmonės nori, tik nebemato, nes tinkamu būdu nepristatomas. Yra klaidinga dėl keturių priežasčių.

Pirma, sakyti, kad nūdienis žmogus nebetrokšta Dievo arba — kas tam prilygsta — kad nebetrokšta gėrio, prieštarauja pačiai *valios prigimčiai.* Mūsų valia taip jau yra Tvėrėjo padaryta, kad ją traukia gėris. Ji negali siekti blogio kaip tokio. Jei siekiama blogio, tai dėl to, kad jame klaidingai matomas gėris. Gėrio nesiekiama vien kai jo nematoma.

Antra, sakyti, kad nūdienis žmogus nebetrokšta Dievo, prieštarauja *svariems autoritetams.* Ištisas pasaulinio garso mintytojų choras vienbalsiai sako: krikščionybei niekada vartai į pasaulį nebuvo taip plačiai atverti, kaip šiandien. Vysk. Sheen palygina mūsiškę civilizaciją su sūnumi palaidūnu ir sako, kad ji jaučia didį dangiškos duonos badą. Italų rašytojas Papinis baigia savo „Kristaus istoriją", sakydamas, kad žmogų, nusigrįžusį nuo Dievo ir dabar pasijutusį

ant mėšlų krūvos, graužia Kristaus ilgesys. Istorikas Dawsonas teigia, kad dėl kilusios dvasinės tuštumos krikščionybei niekada nebuvo taip atviras kelias į žmonių širdis. Ark. Cushingo manymu pasaulis atrodo pribrendęs tokiam plačiam žengsmui į katalikybę, kad proga savo didumu tiesiog užima kvapą. Iš Maritaino raštų, kaip centrinė mintis, šviečia naujo krikščioniško pasaulio prospektai. Pijus XII į savo gyvenimo galą dabartinę žmonijos padėtį nusakė vienu pilnu vilties žodžiu — pavasaris: sudužę ledai, šaldę žmones evangelijai, atšilusi žemė priimti Kristaus gerajai naujienai.

Trečia, sakyti, kad nūdienis žmogus nebetrokšta Dievo, prieštarauja *evangelijos galiai*. Argi Kristus nebūtų įstengęs atnešti doktrinos, kuri kalbėtų ir į dabartinio žmogaus širdį? O mūsų metą jis gerai pažįsta. Yra gi Amžinasis Žodis, per kurį visa sutverta, taigi ir dabartinio žmogaus dvasia — jo protas, širdis ir valia.

Ketvirta, sakyti, kad nūdienis žmogus nebetrokšta Dievo, prieštarauja jo *elgesiui*. Argi jis netrokšta Dievo, nenori dangaus, nejieško sau dvasios vadų? Ir dar kaip! Komunistai juokiasi iš dangaus, iš rojaus. Bet kaip jo trokšta! Ir ne vien trokšta, bet nori jį sukurti! Atmetė evangelijas, bet ar neseka kitų keturių evangelistų — Markso, Engelso, Lenino ir Stalino? Ir kokiu užsidegusiu tikėjimu, kokia viltimi! Modernusis žmogus atmetė apreiškimą, bet kaip jieško apreiškimų, sekdamas horoskopą! Jį randame įdėtą į kiekvieną laikraštį. Atmetė kunigų, kaip dvasios vadų, autoritetą, bet kaip jieško savo dvasiai vadų! Kaip laksto pas burtininkus, ateities pranašautojus, ir kaip jais tiki! Nebesidomi Dievu, bet kaip godžiai jieško jo pakaitalų, garbindamas tautos, rasės ar kolektyvo stabą! Jei tad tie giliai žmogaus prigimtin įdėti troškimai veržiasi ne tiesos keliu, o klystkeliais, ne į krikščionybę, o į jos pakaitalus, tai turi būti svarbiausia dėl to, kad krikščionybė nėra jiems pristatyta tikrąja, žavinčia ir traukiančia forma.

To teigimo šaknys

Bene svarbiausia šaknis, iš kurios kyla tas klaidingas tvirtinimas, kad šiandien Dievo nebenorima, bus mūsų, krikščionių, nesąmoningas noras pasiteisinti, nusiplauti savo rankas: antai, padarėme visa, o rezultatų nėra. Versti kaltę ant kitų yra menko žmogaus pažymys. Didžios dvasios vyrai atvirai mušasi į krūtinę. Vysk. Sheen nedvejoja sakyti: „Dabartinės krizės metu nėra išganingesnės minties, kaip pripažinti, jog didelė jos dalis kilo iš to, kad mes, krikščionys, neišpildėme savo pareigos".[1] Mums yra pažįstami ir prof. Šalkauskio įžanginiai žodžiai I Lietuvių Katalikų Kongrese Kaune: „Vienas dalykas čia tikras: kad ir nuplausime savo rankas, nuplauti savo sąžinės prieš istorijos teismą nebeįstengsime... Ir jei tai tinka pasakyt apie mūsų kiekvieną skyrium, juo labiau tai pritinka įvertinant katalikų veikimą apskritai".[2]

Dabartinis pasaulis ir toliau Dievo nepamatys, kol mes, krikščionys, tikėjimo skleidimui nepaimsime į savo rankas moderniųjų komunikacijos priemonių; kol kalbėsime formulėmis, kurios moderniajai filosofijai yra tapusios svetimos; kol būsime savo tarpe gėdingai pasidaliję į tuzinus prieštaringų sektų; kol mūsų evangelijos skleidimas skambės kaip iš karsto ar sauso vadovėlio, o nebus iš vidaus sutapęs su dabartinio žmogaus svajonėmis ir ilgesiais; kol mūsų liturgija nebus atpalaiduota iš sustingusių formų; pagaliau kol nebūsime savo pavyzdžiu atitaisę ankstybesnių krikščionių padarytos žalos. Kol tie dalykai nebus mumyse pakeisti, neturime teisės kaltinti dabartinio žmogaus, kad Dievo nebenori. Pristatykime Dievą tinkamu būdu, ir žmonės lėks ne į klystkelius, o į Jį. Ir lėks, minėtų vyrų tvirtinimu, gal dar iki šiol negirdėta apimtimi.

Teįkvepia mums ryžto Maliko žodžiai — ne to Rusijos, o buvusio Jungtinių Tautų pilnaties susirinkimo pirmininko: „Civilizacijai, kurios širdyje plaka Aristotelis, Augustinas ir Akvinietis, Dantė, Njutonas ir Šekspyras, Paskalis, Kantas ir Linkolnas, civilizacijai, kurią Kristus palaimino ir perkeitė, reikia tik galingos rankos, kad ją papurtytų ir pažadintų iš snaudulio. Ir nėra nieko, ko ji, kartą išjudinta ir tikrai pažadinta pasaulyje jos laukiantiems uždaviniams, negalėtų užsimoti ir padaryti".[3]

Būtų gražu, jei ir laikąsi pirmosios nuomonės pateiktų savo argumentus, jei jų turi .

ANICETAS TAMOŠAITIS, S.J.

---

[1] **Communism and the Conscience of the West** (Garden City, N. Y., 1948), 124 psl.

[2] "Krikščioniškoji politika ir gyvenamoji valanda", **Ruomuva**, 1921 m. balandžio mėn., 45 psl.

[3] "Will the Future Redeem the Past?" **Social Action Digest**, 1961 m. balandžio-gegužės mėn., 8 psl.

Prie įstatymo įėjimo

(Ištrauka iš Frank Kafka romano "Byla")

Franz Kafka gimė 1883 m. Pragoje žydų prekybininkų šeimoje. Jis mirė nuo plaučių ligos 1924 m. prie Vienos. Studijavo teisę, dirbo didelėj draudimo kompanijoj nemėgiamą darbą. Savo gyvenimą jis gyvendavo tik parėjęs namo ir rašydamas, lyg norėdamas nuo ko atsikratyti; rašymą jis vadino savo malda. Jo kūryba nepasižymi kalbos turtingumu, nes vokiškai kalbantys žydai Pragoje gyveno dirbtiniame klimate, be jokio gyvo ryšio su pačia Vokietija, už tai jų žodynas gan siauras. Tačiau tai nenuvertina Kafkos kūrybos, priešingai, tai ją charakterizuoja. Tie nepoetiški, sausi, kartais negyvi žodžiai apipavidalina poetišką realybės viziją — vienatvė be draugo ar Dievo. Kafkos kūryba yra interpretuojama psichoanalizės, bet daug kas joje mato sapną, viziją ar net apreiškimą.

Nesunku įžvelgti jo kūryboje religinių problemų. Kafka vaizduoja žmones, kurie staiga pabunda ir randa kitą pasaulį aplink save: kurie traukiami į teismus, kurių jie nesupranta; kurie kankinami kokio nepatenkinamo metafiziško alkio. Tai žmonės, kurie staiga mato, kad jie be Dievo, kad šis amžius be Dievo. Po tokio įžvelgimo jiems tik lieka žudantis ilgesys. Čia analogija su moderniuoju žmogumi, kuris uždarė duris religijai, tačiau kaip žmogus negali būti be jos. Kafkos pažįstamas Janouch užrašė kelius tipiškus jo pasisakymus: "Tiesa yra, kuri reikalinga kiekvienam žmogui, kad jis gyventų, bet kurios jis negali gauti ar pirkti nuo ko nors. Kiekvienas žmogus turi išgauti ją pats iš vidaus, kitaip jis turi žūti. Gyvenimas be tiesos yra neįmanomas"(psl. 94). "Dievas gali būti suprastas tik asmeniškai" (psl. 93). Tie sakiniai parodo, kaip svarbu žmogui Kafkos akyse siekti tiesos, Dievo. Tačiau ar tai šių laikų žmogui įmanoma? "Sielos nugarkaulis yra sulaužytas. Tikėjimas sugriuvo. Kas turi tikėjimo, negali jo apibūdinti, ir kas jo neturi, gali tik duoti apibūdinimą, kuris nesuteiktos malonės šešėly. Tikintis žmogus negali kalbėti, o netikintis neturėtų kalbėti" (psl. 92). Koks pats Kafka? Atsakymas sunkus. Pas jį kūryboje retkarčiais pasitaiko tokių motyvų, kurie panašūs į tos jaunos mergaitės veidą "La Dolce Vita" filmo gale, kuriuos galima interpretuoti kaip vilties ženklus, tačiau kiti kritikai apibūdina Kafkos kūrybą kaip išraišką žmogaus, kuris sustingo savo skausme.

Čia duodame ištrauką iš romano "Byla", parašyto 1914 m.

Paslaptingo teismo apkaltintas žmogus pagaliau atsiduria vienoje tamsioje katedroje, kur jam nepažįstamas kunigas pasišaukia jį vardu ir papasakoja prilyginimą, kad paaiškintų jam jo ir to paslaptingo įstatymo santykį.

Prie įėjimo į įstatymą stovi durininkas. Pas šitą durininką ateina kaimietis ir prašo leidimo įeit į įstatymą. Tačiau durininkas sako, kad jis jo dabar negalįs įleisti. Vyras pagalvoja ir paklusia, ar jis galės vėliau įžengti? "Tai įmanoma", sako durininkas, "bet ne dabar". Kadangi vartai į įstatymą buvo atviri, kaip visada, ir sargas pasitraukė į šoną, žmogus pasilenkia, kad galėtų pro vartus į vidų pažiūrėti. Kai durininkas tai pastebi, jis susijuokia ir sako: "Jei tas tave taip vilioja, tai pamėgink prieš mano uždraudimą ten įeiti. Bet atsimink: Aš esu galingas. Ir aš tik pats žemiausias durininkas. Nuo salės iki salės tačiau stovi kiti durininkai, kiekvienas galingesnis už kitą. Jau trečiojo išvaizdos net aš negaliu pakelti." Tokių sunkumų kaimietis nesitikėjo; įstatymas juk kiekvienam ir visada prieinamas, jis galvoja, bet kai jis pažiūri arčiau į durininką kailiniame apsiauste, jo didelę smailią nosį, jo ilgą, ploną, juodą totorišką barzdą, jis nusprendžia verčiau palaukti, kol jis gaus leidimą įžengti. Durininkas duoda jam kėdutę ir leidžia šalia durų atsisėsti. Ten jis sėdi dienas ir metus. Jis bando dažnai gauti leidimą ir nuvargina durininką savo prašymais. Durininkas dažnai jį tardo, klausia apie jo tėvynę ir dar daug ko kito, bet tie klausimai be užuojautos, kaip juos klausia dideli ponai, ir gale jis jam ir vėl pasako, kad jis jo negali įleisti. Vyras, kuris buvo pasiėmęs kelionei daug ko, panaudoja viską kyšiams durininkui. Šis, nors ir viską priima, sako: "Aš tai tik priimu, kad tu nemanytum, kad tu ko nors neišmėginai". Per ilgus metus vyras stebi durininką beveik be pertraukos. Jis užmiršta kitus durininkus, ir šis pirmasis atrodo jam vienintelė kliūtis įžengia į įstatymą. Jis keikia tą nelemtą reikalą pradžioje garsiai ir nesivaržydamas, vėliau, kai jis pasensta, tik murmėdamas. Jis pasidaro vaikiškas. Per ilgus metus, studijuodamas durininką, pažino net ir blusas jo kailiniame kalnieriuje. Jis prašo taip pat blusų, kad jos padėtų jam perkalbėti durininką. Pagaliau jo akys nusilpsta, ir jis nežino, ar aplink jį temsta ar tik jo akys jį apgauna. Bet dabar jis tamsumoje gerai išskiria žibėjimą, kuris veržiasi neužgestamai iš įstatymo vartų. Dabar jis nebeilgai gyvena. Prieš mirtį visi to ištiso laiko patyrimai renkasi jo galvoje į vieną klausimą, kurio dar nebuvo klausęs durininko. Jis jam pamoja. Durininas turi žemai prie jo nusilenkti, nes didumo santykis labai pasikeitė to vyro naudai. "Ko tu dabar dar nori sužinoti? paklausia durininkas, "tu esi nepasotinamas". "Visi juk siekia įstatymo", sakė vyras, "kaip tai, kad niekas, išskyrus mane, neprašė leidimo įžengti?" Durininkas mato, kad vyras jau prie savo galo, ir, kad pasiektų jo besibaigiančią klausą, jis staugia jam: „Niekas kitas čia negalėjo įžengti (nes šitas įėjimas buvo skirtas tik tau. Dabar aš einu ir uždarysiu jį."

Iš MAS žiemos stovyklos.
Nuotr.: J. Račkausko

ATSKLEISTA KNYGA

Dr. Juozas Girnius, **Tauta ir Tautinė Ištikimybė.** Išleido Į Laisvę Fondas Lietuviškai Kultūrai Ugdyti, Chicago, 1961.

Recenziją galima pradėti ir nuo galo, pradžioje pristatant veikalo autoriaus pagrindinę mintį, kuri, mano nuovoka, šiuo atveju turėtų atrodyti maždaug sekančiai: tautinės ištikimybės pareigos pagrindas "slypi ne vienokiame ar kitokiame teoriniame atsakyme, o faktiškame asmeniniame lietuvybės pasisavinime" (p. 254). Gali atrodyti, kad tai yra labai lengvas klausimo sprendimas, bet iš tikro tai yra reikalavimas heroizmo; tiek, kiek ši išvada atrodo nekalta, tiek ji iš tikro yra problematiška. Ties šiuo momentu noriu ir ilgiau sustoti, kai kam gal atrodys net ir per ilgai.

1. Tautiškumo pateisinimas

Teigdamas, kad teorinis tautinės ištikimybės klausimo sprendimas yra negalimas, dr. Girnius dar neatsisako tautinės ištikimybės prasmės pateisinimo. Nors tai ir nėra problema, kurią galima spręsti, bet uždavinys, kurį reikia vykdyti, tačiau yra galima šio uždavinio vertę pateisinti, parodyti, kad yra verta būti savo tautai ištikimu. "Verta" ne ta prasme, kad tai yra naudinga, bet todėl, kad tai yra moralinė žmogaus pareiga. Ir šį uždavinį dr. Girnius vykdo; vienoje knygos dalyje randame apgynimą tautiškumo prasmės bendrai ir taip pat lietuviškumo vertės. Ir čia norėčiau paanalizuoti, iš kokio taško išeidamas ir kaip dr. Girnius tai daro. Ypač pirmasis momentas, mano nuomone, yra ypatingai svarbus, nes šį klausimą keldamas nariu bandyti suvokti, koks yra autoriaus santykis su tais, kurie tautas neigia.

Visos vertybės turi savo santykį su žmogaus istorija, nes kiekviena vertybė implikuoja vykdymą, o tai tėra galima tik istorijoje. Todėl yra galima klausti, koks yra vertybės su istorija klausimas apskritai? Ir labai bendrai kalbant, tur būt, tėra galimi du atsakymai: arba vertybė turi pasiteisinti prieš istoriją, arba istorija turi pasiteisinti prieš vertybę. Manyčiau, kad tautos sąvokos kritikai dažnai pradeda su pirmuoju teigimu, o dr. Girnius su antruoju. Pirmuoju atveju būtų suponuojamas tam tikras istorijos galas, ir tai būtų matas, pagal kurį turime spręsti, kas yra verta ir kas ne. Labai grubiai sakant, visos vertybės, kurios bus realizuotos šitame istorijos gale, arba kurios prie šito galo veda, save prieš istoriją pateisina. Visos, kurios čia savo vietos neranda, yra atmetamos. Viena iš šios pažiūros implikacijų yra tai, kad žmogus tegali veikti išeidamas iš absoliutinės perspektyvos. Arba, žmogaus veiksmai tegali būti vertinami to, kas žino istorijos galą bei visą istorijos vyksmą. Savotiška prasme žmogus tegali būti sąmoningai doras, žiūrėdamas į visumą Dievo akimis. Manyčiau, kad maždaug tokiu galvojimu remdamiesi kritikai dažnai neigia tautų vertę. Yra sakoma, kad istorija vyksta taip, kad eventualiai tautos pranyks, arba, kad tautų buvimas ir tautų kovos trukdo visos žmonijos gerovės įsiviešpatavimui. Aišku, ši pažiūra nebūtinai implikuoja tautų atmetimą, bet virš minėta kritika šia pažiūra remiasi.

Antruoju atveju istorija yra suprantama kaip plotmė, kurioje žmogus vykdo tai, kas yra vertinga. Tas vertingumas nepriklauso nuo to, kas bus ateityje, bet nuo to, kas yra savyje verta. Jeigu istorija atmes tai, kas yra verta, tuo pačiu istorija save pasmerks, bet tai, kas buvo verta, vistiek pasiliks verta. Šiuo atveju žmogaus veiksmui tereikia vienos vertybės pripažinimo, o ne totalinio įžvelgimo į istorijos esmę.

Manyčiau, kad autorius savo pažiūrą remia antruoju žvilgiu. Faktiškai dr. J. Girnius tai ir pasako teigdamas, kad "Moraliniu požiūriu tikra yra ne tai, kas faktiškai yra, o tai, kas privalo būti, ir todėl **žmogaus atveju ne faktai liudija normas, o normos teisia faktus"**(p. 282). Taip pat glima pastebėti, kad kitu atveju būtų nesuprantami, kad ir sekantys autoriaus žodžiai: "Tikiu Lietuvos istorinį amžinuumą, nors miršta ir tautos" (p. 309). Reikalaujantiems istorinio tautų pateisinimo, klausimas, ar tautos miršta ar ne, būtų pats svarbiausias ir lemiantis. Bet jeigu prieinama išvados, kad vertybės teisia istoriją, tai iš vienos pusės mes negalime žinoti, ar tautos mirs ar ne, o iš kitos — tai yra visai nesvarbu, nes jeigu tautos yra vertybės ir jos mirs, tai tuo pačiu istorija bus pasmerkta, nes faktai bus nusikaltę vertybei, ją atmesdami.

Šis principinis išskyrimas leidžia mums aiškiai suprasti, kokiais kriterijais tautas galima vertinti ir kokie duomenys tokiame vertinime yra reikšmingi. Aišku, visada galimas principinis klausimas, katras vertybės ir istorijos santykis yra teisingas, bet kartą į tai atsakius, vieni argumentai tampa reikšmingais, o kiti reikšmės nustoja. Galima dar pabrėžti, kad nei viena, nei kita pozicija savyje tautų vertės nei neigia, nei teigia.

Dr. Girniaus užimta pozicija veikalo supratimą labai apsunkina, nes jo vartojamos kategorijos šiandien yra retai sutinkamos. Prie tautybės klausimo — ir kitų — šiandien dažniau prieinma iš istorinės perspektyvos, arba reikalaujama, kad vertybė pasiteisintų prieš istoriją.

Konkrečius autoriaus argumentus kiekvienas skaitytojas galės sekti pačiame veikale. Čia pasitenkinsiu nurodydamas jų bendrą kryptį. Į tautą galima žiūrėti kaip į duotą sociologinį reiškinį, bet kurdama savo kultūrą, tauta tampa vertybe. "Kultūra įveda tautas į istoriją. Kultūra padaro tautą vertingą ir tuo būdu iš "fakto" ją perkeičia "vertybe" (p. 83). Tautos uždavinys kurti savo kultūrą kyla iš jos uždavinio vykdyti savo pašaukimą. Kadangi tauta yra žmonių bendruomenė, tai jai galioja tas pats moralinis imperatyvas, kuris galioja ir žmogui. Šį imperatyvą autorius suformuluoja sekančiai: "žmogus, būdamas laisvas, yra įpareigotas **vertingai gyventi"** (p. 21). Bet kodėl iš viso tautos yra reikalingos, ar nebūtų galima kultūra kurti be tautų tarpininkavimo? Atrodytų, kad savo neigiamą atsakymą autorius remia dialektiniu žmogaus ir visuomenės santykiu: "Žmogiškoji asmenybė individualėja drauge su pačios bendruomenės gilesniu individualėjimu, su jos vidiniu poliarizavimusi, turtingesniu diferenciavimusi" (p: 24). Atrodytų, kad žmogaus asmenybės išsivystymui reikia ir visuomenės individualybės išsivystymo, o tai implikuoja, kad žmonija būtų savyje diferencijuota, kad joje būtų skirtingumų. Ir šie skirtingumai pasireiškia skirtingom tautom ir tautinėm kultūrom. Galima pastebėti, kad šitaip klausimą pastačius, ypatingai aštriai atsistoja tautinės kultūros ir tautinio charakterio klausimas. Taip pat kultūrų individualumo pabrėžimas dar nereiškia, kad autorius priima taip madingą kultūrinį reliatyvizmą. Priešingai, tautų diefrrenciacija vyksta moralinių normų ribose, o ne jų kūrime kas sau. "Jokia atskira tauta neišsemia visų žmogiškųų galimybių" (p. 65).

Iš kitos pusės tarpžmogiški santykiai yra moraliniai

santykiai, nes žmogus yra moralinė asmenybė ir "Moralinis savosios asmenybės kūrimas vyksta santykyje su kitais" (p. 22). Ir čia prieiname prie dr. Girniaus centrinės sąvokos, būtent "meilės", nes galutiniame rezultate tautinės ištikimybės pareiga kyla iš meilės. Autoriaus teigimu, žmogaus dorinis santykis su kitu yra meilės santykis (p. 23). Šį sąvoka, nežiūrint kiek ji būtų dažnai sutinkama normalioje gyvenimo eigoje, nėra taip lengvai suprantama. Kad nebūtų nesusipratimų, reikia pastebėti, kad čia meilė nėra aklas jausmų užsidegimas, bet rišasi su žmogaus laisve, su morale, su vertybės praregėjimu. Neapsiimu šios sąvokos čia lukštenti, nes galutiniame rezultate ji yra suvokiama "intuityviai" kiekvieno asmens paties savo meilės akte. Bet patartina kiekvienam veikalo skaitytojui į šią sąvoką atkreipti ypatingą dėmesį. Meilės sąvoka duoda autoriui pagrindą pereiti iš tautos vertės apskritai į ištikimybę savajai tautai, nes teigiama "mylėti žmogų — tai mylėti ne "žmogų apskritai", kuris tėra loginė sąvoka, ir ne "kitus", kurių gyvenime nesutinku, o tuos artimuosius, kurių tarpe esu" (p. 23). Ir tautinė bendruomenė yra tie artimieji, kurių tarpe žmogus "yra". Tuo būdu "privalu asmeniui mylėti savo tautą dėl to, kad jis yra savosios tautos vaikas" (p.100). Čia galima pastebėti, kad autoriui tai, kas yra sava ir brangu, tuo pačiu yra ir mylima.

2. Heroizmas

Gal vienintelis būdas patenkinti veikale išreikštus autoriaus reikalavimus yra būti Lietuvai ištikimu. Kiekvienas, kuris tokiu bus, bent mano nuomone, bus geriau supratęs šio veikalo mintį, negu bet koks recenzentas tai galėtų padaryti. Ir tai kyla iš jau cituotos autoriaus išvados. Pagal ją, bet koks teoretinis atsakymas į mūsų tarpe taip dažnai keliamą klausimą " kodėl aš turiu būti lietuviu?" yra negalimas, o jeigu galimas, tai bent tiktai toks, kuris pasilieka už šio klausimo ribų. Yra galima pasakyti, kodėl žmogus apskritai turi būti savo tautai ištikimas, bet jeigu klausiama asmeniškai, su tom skeptiškom — parodyk man — implikacijom, kurios kyla akcentuojant "kodėl", tai į tai atsakyti negalima. Ta prasme klausimas "kodėl" pakeičiamas į "kaip", ir į tai dr. Girnius duoda atsakymą. Žmogus yra ištikimas, kada jisai myli, o jis myli tada, kada jis pamato mylėtino objekto vertę, ir tas praregėjimas tą objektą padaro brangiu ir mylimu. Tokiu būdu į klausimą "kaip žmogus yra savo tautai ištikimas", atsakome, "savo tautą mylėdamas".

Tuo būdu gaunamas autoriaus nuolatinis teigimas, kad vertybės pripažįstamos ne teorinio žinojimo, bet vertybės praregėjimo, jos išgyvenimo keliu. Ir todėl į to "aš" skepticizmą negalima atsakyti. Be abejo, galima teigti, kad žmogus turi būti ištikimas, ir kiekvienas tai gali žinoti, bet už to dar stovi reikalavimas būti ištikimam. Situacija panaši į netikinčio religijų tyrinėtojo padėtį: apie religiją jisai gali žinoti daugiau negu bet kuris tikintysis, bet tai dar nepadaro jo religingu žmogumi. Pa-

Ateitininkai žygiuoja Vilniuje

našiai yra ir tautiškumo srityje, nes tik veiksmo plotmėje tautinė ištikimybė yra galima.

Čia ir iškyla heroizmo reikalavimas, nes lietuvių atveju, ta meilė negimsta "natūraliai visą laiką būnant su mylimu objektu, bet yra valios veiksmas. Ir su šiuo veiksmu žmogus prasilaužia iš rutininės kasdienybės, kurioje kiekvienas gyvename, ir pakyla į heroišką plotmę, kurioje žmogus prasiveržia iš savo aplinkos ir savo valia sako pasauliui, koks jisai turi būti. Tai veikalo autorius suformuluoja "ištikimosios mažumos" sąvokoje. Ir ta ištikimoji mažuma yra herojų būrys, kurie drįsta pasipriešinti likimui. Trumpai čia galima pastebėti, kad šiuo atveju heroizmas nepasižymi kokiais visus stebinančiais darbais, bet tam tikra pažiūra, su kuria yra daroma viskas, kas yra daroma.

Išskyrėme asmenį bendrai ir tą skeptišką "aš", ir šis išskyrimas iškelia pagrindinę veikalo mįslę, priveda prie tos paslapties, prie kurios autorius kiekvieną skaitytoją palieka. Tai yra bendras klausimas, kuris liečia ne vien tik tautiškumą, bet heroizmo klausimą apskritai. Kodėl vienas žmogus buvo ištikimas, o kitas ne? Todėl, kad vienas mylėjo, o kitas ne. Bet kodėl vienas mylėjo? Užtai, kad jis išgyveno tą vertybę. Bet kodėl jis išgyveno tą vertybę? Užtai, kad jis nebuvo aklas. Bet kodėl jis jai nebuvo aklas? Čia galima vėl atsakyti, ir visai teisingai, kad nuo pat mažens jisai tai aplink save matė. Bet visa tai iš tikro neatsako į klausimą, nes norime žinoti, kur yra žmogiško heroizmo versmė, kuri įžiebia tą ne aklumą, praregėjimą, meilę, ištikimybę. Šiuo atveju krikščionybė, vien tik iš psichologinio taško žiūrint, visiškai teisingai teigia Dievišką malonę. Bet kur yra ta malonė tautiškumo srityje? Labai galimas dalykas, kad tai yra "nerimtas" klausimas, bet koks atsakymas tegalėtų būti bendras ir todėl nenurodytų to, ko norima žinoti. Bet išskyrėme teoretinį pažinimą ir patyrimą, ir tas savaime šį klausimą ir iškelia. Yra galima tą paslaptį apeiti teigiant, kad vien tik žinojimas motyvuoja veiksmą, bet šis kelias negalimas, nes tai prieštarauja žmogaus patirčiai ir ypač čia negalimas, nes reikėtų atsisakyti viso veikalo. Paraštėje galima pastebėti, kad kaip tik šios paslapties neišskaičiavo tie, kurie su tokiu patosu renka pinigus "taikos tyrinėjimo institutams", tikėdamiesi tuo išgelbėti pasaulį.

Veikale nerandame "žmogaus — pasaulio valdovo" ideologijos, nes dažnai čia kaip tik neskiriama tarp veiksmo ir žinojimo. O šia pažiūra žmogus negali toleruoti to, kas jam yra istorijos duota, bet turi pats savo jėgomis viską sukurti. Dr. Girnius labai stipriai akcentuoja žmogų kaip ateities kūrėją, bet taip pat priima tam tikrą "duotumą", nes tautiškumas nėra dalykas, kurį kiekvienas individas sau sukuria — žmogus sau tautos nepasirenka — bet tautiškumas jam yra duotas ir tautiškumo pareiga kyla iš tos duotos aplinkos. Šis momentas gal ir atsako į heroizmo klausimą: heroizmas yra žmogui duota savybė.

3. Pastabos

Veikale pasisakoma įvairiais konkrečiais klausimais ir jų visų čia neminėsim, bet verta atkreipti dėmesį į kelis aspektus.

Čia reikia paminėti 23 išnašą, kur autorius pasisako federalizmo klausimu. Teigdamas tautų vertę, dr. Girnius taip pat teisina ir tautinės valstybės idėją. Ir visai natūraliai: tautinė valstybė yra tautos organizuota forma, kurios priedangoje tauta gali vykdyti savo uždavinius. Bet tai dar neimplikuoja, kad atsisakoma federalizmo minties, jeigu tai nepaneigia tautos teisę savarankiškai tai vykdyti. Turint galvoje įsijudėjusią Europos vienybės mintį, tai yra gan svarbu: yra galima vertinti tautą, ir net pasisakyti už tautinę valstybę, neatsisakant didesnių valstybinių junginių. Tai suderinti nėra sunku, nes kodėl kelios valstybės negalėtų kai kuriuos uždavinius vykdyti bendrai, tuo pačiu nepaneigdamos tautų individualumo? Taip pat įdomi yra autoriaus polemika su J. Maritain, ginant tautinės valstybės mintį.

Tokių pastabų galima padaryti ir daugiau, apie tautinį auklėjimą, santykius su kraštu, kultūros prasmę išeivijoje, ir daugiau, bet visa tai paliekame pačiam skaitytojui.

K. Skrupskelis

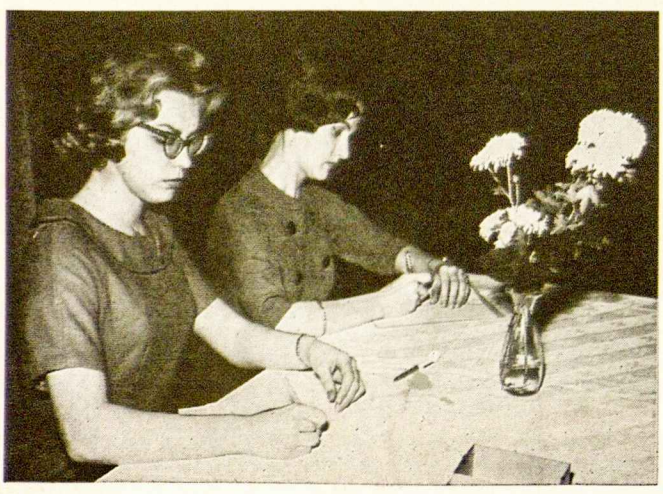

Moksleivių ateitininkų kursų dalyviai su globėja T. Verbickaite, Hamiltone 1961. I. 9 30 - 31 d.

Toronto studentės ateitininkės Audronė Kuolaitė ir Vida Tamulaitytė. Nuotr.: Dvilaičio

Vilniaus Universiteto kolonos

DABARTINIS LIETUVOS MOKINIŲ GYVENIMAS

Retai kur rasime mūsų amžiuje jaunuolį ar jaunuolį, kurie nelankytų mokyklos. Taip ir pavergtoje Lietuvoje jaunimas, ne tik jaunimas, bet ir suaugę žmonės mokosi, kur kas gali. Jaunimas turi privalomą 11 metų mokslo kursą, kas sudaro vidurinę mokyklą — gimnaziją. Visose Lietuvos mokyklose mokslas vyksta lietuvių kalba, rusai turi savo atskiras mokyklas. Iš visiems žinomų vidurinės mokyklos dėstomų dalykų atkrinta religinės pamokos ir lotynų kalba. Privaloma yra rusų kalba ir literatūra, pasirinkti galima vokiečių arba anglų kalbą.

Paminėtina, kad nuo V-tos klasės mokiniai nešioja uniformą su rudos spalvos kepure. Kepures nešioja taip pat ir studentija. Dauguma vidurinių mokyklų turi bendrabučius mokiniams, atvykusiems iš tolimesnių vietovių.

Prie visų viduriniųjų ir aukštųjų mokyklų veikia įvairiausi politiniai, meno saviveiklos ir sporto rateliai. Kiekvienas mokinys privalo (tenai sakoma "laisvu noru") dalyvauti politiniame gyvenime; jaunučiai — būti pionieriais, nuo 14 metų — komjaunuoliais. Pionierių ir komjaunimo reiškimasis mokykloje yra didelis. Bent vieną kartą savaitėje pravedami šių organizacijų susirinkimai. Susirinkimo metu svarstoma mokinių mokslo pažangumas, dalyvavimas saviveikloje ir sporto vienetuose, asmeninis namų gyvenimas, ideologiniai klausimai ir kt. Didžiausia mokiniui bauda yra, jei jo netinkamas elgesys yra keliamas minėtose organizacijose.

Menui puoselėti yra taip vadinami meno saviveiklos kolektyvai. Jie susideda iš chorų, liaudies šokių, būrelių, liaudies instrumentų orkestrų, dramos ratelių, ir kt. Jie duoda bent kartą mėnesyje koncertą mokykloje ir porą kartų metuose visuomenei. Paminėtina, kad jaunimas ir šiandieną mėgsta dainuoti senas lietuviškas liaudies dainas kaip: Bijūnėlis žalias, Kur tas šaltinėlis, Šėriau žirgelį ir daugelį kitų. Mėgstami ir tautiniai šokiai: blezdingėlė, kepurinė, sadutė ir kt.

Didelis dėmesys skiriamas sportinei veiklai. Labai plačiai mėgiamas krepšinis, tinklinis, lengvoji atletika. Pravedamos spartakiados, tarprajoninio ir sporto šventės respublikinio masto.

Mokyklose veikia ir moksliniu pagrindu suorganizuoti būreliais: fizikos, chemijos, botanikos ir kt.

Visų šių organizacijų būrelių mokinių veikimas yra griežtai kontroliuojamas mokytojų. Pamokos vyksta nuo 9 val. iki 2-3 val. Visas likusis darbas atliekamas po pamokų. Nuo 10 val. vakaro mokiniams yra draudžiama pasirodyti gatvėse. Kad mokinys nebūtų per daug apkrautas darbais, gali jis priklausyti nedaugiau kaip dviem

Iš tremtinių gyvenimo

Jounesniųjų at-kių įžodis — Rita Kolyčiūtė, Toronto 1962. I. 28 d. Nuotr.: Dvilaičio

Komunistų padaryta ir nuolatos toliau daroma skriauda liečia ne vien tik mus pačius. Ne vien tik mūsų gyvenimą jie yra suvaržę medžiaginio ir dvasinio skurdo pančiais ir neleidžia to, ką jis galėtų savame laisvame krašte pasiekti. Visa sovietų imperija yra nusėta darbo stovyklomis ir tremtinių lindynėmis; visus jos pakraščius supa pabėgėlių barakai. Jei mes jau truputį primiršome savo gyvenimą Vokietijoje karo metu ir jam pasibaigus, jei jau pradėjome iškeisti vidinę laisvę į kūno sotumą, atsiminkime bent, kad mes nesame vieni, kad dar yra milijonai į mus panašių, kuriuos tik mes tegalime pilnai suprasti. Ir jei mums nebedaro įspūdžio žodžiai, kad į Dangaus karalystę neįeisime vieni, bent neužmirškime, kad vieni niekada negrįšime į savo namus — arba grįšime kartu su kitomis tautomis — arba visai ne.

Šalia mūsų pačių laimėjimų ir vargų, kitų tautų pabėgėlių gyvenimas turėtų užimti pačią pirmąją vietą mūsų spaudos puslapiuose. Gal tada jis rastų truputėlį vietos ir mūsų širdyje. Su šia mintimi norime pabandyti duoti keletą iškarpėlių iš ne vienam mūsų žinomo olandų kunigo Tėvo Werenfried van Straaten (Speckpater) kelionės įspudžių.

"Vietname. Netoli Saigono aplankiau "Laisvės Kaimą". Senas kinietis man šaukė: " Nebeturiu sūnaus ir nebeturiu dukters, todėl neturiu ryžių. Be ryžių aš negaliu gyventi, bet aš nenaliu ir numirti". Jis kvailai juokėsi ir mosavo degtinės buteliu."

"Tai visiškai nėra joks kaimas, bet viena milžiniška lūšna. Ant grindų vienas šiaudų guolis prie kito. Pusantro metro aukščiau kitas aukštas; tas pats vaizdas. Dar pusantro metro — trečias aukštas ir taip toliau. Tūkstančiai iš savo žemės išrautų kiniečių vienoje didžiulėje lūšnoje, per kurios kiaurą stogą liejasi monsuno lietūs. Sudūžusio žmonijos laivo likučiai, išsigelbėję, tiesa, iš raudonojo potvynio bangų, bet palikti mirti ant mūsų beširdiškumo krantų!"

"Hongkonge. Nuostabiai gražioj vietoj stovintis miestas, supamas salų vainiko; paskutiniai Kinijos vartai į laisvąjį pasaulį. Šis miestas be natūralaus užnugario, perpildytas pusantro milijono pabėgėlių. Valdžia daro ką tik gali. Ištisi kalnai verčiami į jūrą, kad tik laimėtų vietos pastatams. Vienas cemento blokas kyla po kito. Septyni aukštai, aštuoni kvadratiniai metrai vienai šeimai. Kiekviename aukšte vienas vandens kranas ir dvi išvietės. Keturi tūkstančiai žmonių viename pastate, trys šimtai penkiasdešimt tūkstančių visoj kolonijoj. Antrasis miestas ant plokščių miesto stogų; 300,000 lentų būdose, 300,000 api-

---

būreliam, jei gabus trims, bet į kurį nors būrelį turi būti įtrauktas kiekvienas mokinys.

Vasaros atostogų metu miesto visuomenė ruošia dainų šventę, į kurią plačiai siunčiami ir mokiniai. Jie turi dalyvauti bendrame chore, šokti tautinius šokius ir kt. Be ypatingos priežasties mokinys neturi teisės praleisti atostogų savo nuožiūra. Visas laikas yra mokytojų planuojamas. Labai dažnai mokiniai sekmadieniais organizuojami talkon į kolūkius, arba jie privalo klausyti paskaitų.

Kaip jau minėta, ne tik jaunimas, bet ir suaugę žmonės stengiasi mokytis. Lietuvoje veikia nemaža vakarinių suaugusiųjų mokyklų su truputį plengvinta mokslo programa. Čia mokosi darbininkai ir tarnautojai, kurie yra nebaigę gimnazijos. Čia dėsto tie patys mokytojai iš reguliarios mokyklos. Mokytojams taip pat nedaug laiko lieka savo asmeniniams reikalams. Jie irgi privalo dalyvauti saviveiklos rateliuose, į mėn. paskaityti visuomenei bent po 5 paskaitas politinėm, mokslinėm ir kitom temom.

Abiturientams būtų faktiškai atviras kelias studijuoti, lankyti akademijas, institutus, technikumus. Bet, pasirodo, neužtenka turėti brandos atestatą, nors su labai gerais pažymiais. Reikia dar bent dvejus metus padirbėti kolūkyje, įmonėje ar įstaigoje. Tik tada, kai prie brandos atestato gali būti prijungti: 1. pedagogų tarybos pažymėjimas apie dalyvavimą visuomeninėje veikloje, 2. partijos atsiliepimas apie veiklą jos eilėse, 3. įmonės bei įstaigos pažymėjimas apie elgesį, darbštumą, veiklumą pačioj darbovietėj ir sykiu vietinėj visuomenėj dviejų praktikos metų bėgyje, tik tada, išlaikius įstojamuosius egzaminus, leidžiama peržengti aukštosios mokyklos slenkstį.

Rimantas Gaida

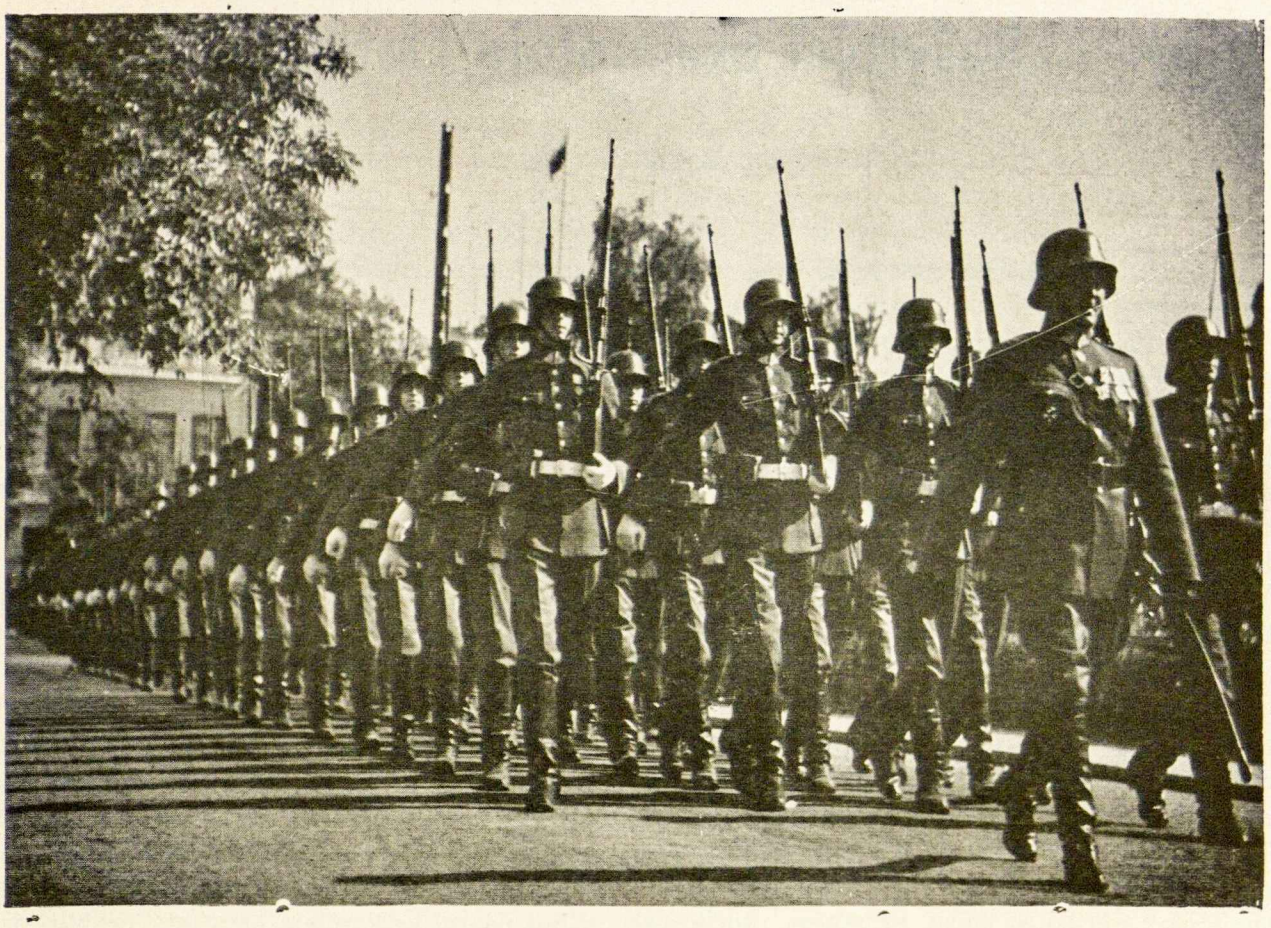

Lietuvos kariuomenės paradas nepriklausomybės metu

puvusiose valtyse. Dar 600,000 beviltiškai laikosi įsikibę stačiuose šlaituose, urvuose, praėjimuose, lūšnose."

"Korėjoje. Keturi milijonai pabėgėlių Seoul mieste ir nykiose Pietų Korėjos srityse. Nei pramonės, nei butų nėra; žmonės be darbo, be maisto ir be vilties. Namsan kalno šlaitai apdengti lūšnų pluta; mažytės 7-10 m^3 budos, susagstytos iš skardos, popieriaus, medžio gabalų ir skudurų. Vandens nėra; nėra nė išviečių, nėra elektros šviesos; verda ant rūkstančios ugnies, jei išvis turi ką virti."

"Stovėjau prieš vieną būdelę, tokią mažytę ir tokią skurdžią, kad, jei pas mus kas nors bandytų ją panaudoti ožkoms laikyti, tai Gyvulių Globos Draugija tikrai užprotestuotų. Prieš metrą aukščio neturinčias dureles stovėjo trys poros batų. Nenorėjau tikėti, kad trys žmonės čia galėtų gyventi. Įšliaužęs į vidų, radau šešis; trys batų visai neturėjo."

"Po geležinkelio pylimu Seoul mieste yra tunelis, neilgesnis kaip 15 metrų, iš abiejų pusių užkaltas lentomis ir palapinių likučiais. Tamsoje, dvokiančioje lindynėje gyvena keturi šimtai žmonių: vyrų, moterų; vedusių, nevedusių; vaikų ir suvaikėjusių senių; ligonių ir sveikų. Šiurpas ėmė, žiūrint į išdžiuvusių ir išblyškusių kūdikių veidus, į jų akis, kuriose gyvena badas."

"Sutikau keturias moteris iš Auxiliaires Feminines Internationales Catholiques sąjungos, kurio centras yra Briuselyje. Viena italė, viena korėjietė, viena iš Kanados ir viena vokietė. Jos miega ant grindų viename sename, neapšildomame name, kurio pusė jau sugriuvusi. Namas sausakimšai pripildytas pabėgėlių studenčių. Tačiau uždirbti studijoms nėra jokios galimybės; visas valgis susideda iš to, ką padalina amerikiečiai. Daugelis studenčių neranda kitos išeities, kaip pasisiūlyti amerikiečių kariams. Tada jos gali studijuoti, bet pabaigoje dažnai stovi savižudybė."

Didelis yra mūsų tautos skurdas ir vargas, dangaus ir mūsų keršto šaukiasi mūsų artimųjų pralietas kraujas ir tebeliejamos ašaros. Tačiau ar mes dėl to turėtume likti visai nejautrūs ir kitų žmonių nelaimei? Ar vietoj šią nelaimę didinę savo apsileidimu, vietoj prisidėję prie tų, kurie tylėjo, kai buvo kankinamas Kristus, negalėtume kartais nors truputį šią kančią palengvinti? Veltui mes kartais kaltiname Dievą — tiek Dievas, tiek šėtonas šiame pasaulyje kalba tik per mūsų širdis ir veikia tik mūsų rankomis.

Tėvo Werenfried žodžiais: "Tai nėra svetimšaliai, bet Tavo broliai ir seserys, kurie nešioja Prikaltojo ženklus savo iškankintuose kūnuose. Šis žiaurus faktas, kad milijonai yra priversti likti be Kristaus meilės tamsiausiose savo gyvenimo valandose, nes jiems liekame kieti ir abejingi, turėtų neduoti ramybės ir Tau."

Ar tai dar yra įmanoma? Kasdieną besiliejančios žinios apie nelaimes, gamtos katastrofas, apie žmogžudystes ir nusikaltimus yra mus jau tiek atbukinę, kad tikrai gali būti sunku pajusti, ką slepia šie du sakiniai. Gal net ir jie — kaip anos laikraštinės sensacijos — mums teatrodo ištarti vien mūsų gyvenimui paįvairinti, ne jam pakeisti?

Tačiau tada ar bent "neturėtų mus imti baimė, kad šie žmonės gali vieną dieną virsti sprogstama medžiaga, kuri sudraskys mūsų visą sotų pasaulį į gabalėlius-.. Jei mes jais nesirūpinsim, padarys tai kiti, ir Dievas gal būt leis, kad jie įsiustę sutrupintų mūsų tabernakulius ir užgesintų amžinąją ugnį mūsų bažnyčiose, nes Kristui nėra juk mažiausios prasmės gyventi plieniniame seife, jei Jis negali gyventi širdyse ir gyvenimuose tų, kurie Jo vardą nešioja." **K. Ž.**

Rašytojai okupuotoje Lietuvoje

B. BABRAUSKAS

Beveik du trečdaliai mūsų rašytojų, bolševikams antrą kartą ėmus veržtis į Lietuvą, pasitraukė į Vakarus. Tačiau ir tėvynėje likusieji — jų liko apie 30 — ilgą laiką tylėjo, stengdamiesi atsispirti komunistų prievartai rašyti pagal Maskvos įsakymus. 1941 m. su bolševikais į Rusiją buvo pabėgę keli lietuviai rašytojai: P. Cvirka, L. Gira, S. Nėris, Jonas Marcinkevičius, J. Baltušis, K. Korsakas, A. Venclova, J. Šimkus. Tai šie, 1944 m. grįžę į Lietuvą, po karo buvo beveik vieninteliai, kurie spaudoje ir gyvu žodžiu skleidė bolševikinę propagandą ir mėgino kurti vadinamąją tarybinę literatūrą. Toji literatūra sudarė pagrindą visų mokyklų skaitiniams ir literatūros programai. Jinai Lietuvos moksleiviui turėjo atstoti Krėvę, Vydūną, Šeinių, Savickį, Brazdžionį, Aistį ir kitus plačiai žinomus rašytojus, atsidūrusius už Lietuvos ribų, arba seniai mirusius mūsų rašytojus, kurie dėl lietuviškos ar krikščioniškos minties bolševikams nepriimtini, pavyzdžiui: V. Kudirka, Šatrijos Ragana, A. Jakštas, Dobilas, M. Gustaitis. Net tokio Vaižganto ar Valančiaus didžioji kūrybos dalis po šiai dienai tebėra slepiama nuo priaugančios kartos. Po V. Krėvės mirties bent pora iš jo dvidešimties knygų nedrąsiai buvo išleista Lietuvoje. Visus kitus draudžiamuosius lietuvių rašytojų veikalus jaunimas tegali skaityti pasislėpęs, gavęs kur iš privačių žmonių, kurių knygos liko nesunaikintos.

Keistomis aplinkybėmis bent pusė iš Maskvos grįžusių rašytojų greitai vienas po kito mirė: S. Nėris, L. Gira, P. Cvirka, J. Marcinkevičius. Jų vietą užėmė taip pat iš Maskvos grįžę jaunieji, kurie šiandien jau pasiekė apie 40 metų: E. Mieželaitis, V. Mozūriūnas, A. Bieliauskas, V. Reimeris. Šie yra partijos patikėtiniai, laikraščių redaktoriai, literatūros dirigentai.

Neseniai mirė keletas vyresnio amžiaus žinomų rašytojų: M. Lastauskienė, S. Čiurlionienė, A. Vienuolis, P. Vaičiūnas. Iš jų tik A. Vienuolis per tuos keliolika bolševikų okupacijos metų tesukūrė porą didesnių kūrinių. Senieji mūsų rašytojai, nors ir likę komunistų valdomoje Lietuvoje, komunistais nepasidarė. Todėl daugumas nepriklausomojoje Lietuvoje parašytų jų knygų šiuo metu naujai neišleidžiama. Pavyzdžiui, A. Vienuolio vos trečdalis raštų dabar tėra perspausdinama. Net toks jaunimo mėgstamas A. Vienuolio romanas „Viešnia iš šiaurės" komunistų įtrauktas į neleistinų raštų sąrašą. O Petro Vaičiūno iš keliasdešimt anksčiau parašytų dramos veikalų ir poezijos rinkinių per septyniolika bolševikų okupacijos metų tėra išleista vos 2 knygos. To žymiausio Lietuvos dramaturgo bolševikų neleidžiama vaidinti nė vieno veikalo: mat, komunistinei santvarkai nekomunistiniai veikalai yra sprogdinamoji bomba.

Svariausias ir reikšmingiausias Lietuvoje likusių rašytojų, be abejonės yra V. Mykolaitis Putinas. Stalino laikais šis poetas buvo priverstas savo ankstesnes „kaltes" atpirkti — tegul ir negausiais — rausvai padažytais eilėraščiais; vėliau poetui retkarčiais pavyksta prabilti jeigu ir ne lietuviškomis, tai bent bendrai žmogiškomis, nekomunistinėmis temomis. Tačiau V. Mykolaitis, kaip literatūros profesorius, seniai yra netekęs balso: jo vietą užima pirmoj eilėj jau pačių bolševikų užaugintasis jaunimas, kuris, nors ir marksistiškai išlavintas, vis dėlto irgi dažnai nukrypsta nuo „tiesaus" leninio kelio, „pervertindamas" senąją mūsų literatūrą.

Toliau iš senųjų minėtinas neseniai 60 metų sulaukęs Juozas Grušas, nepriklausomos Lietuvos laikais buvęs pirmaująs novelistas, dabar, po 10 metų tylos, perėjęs į dramos žanrą ir čia bandąs savimi išlikti istorinėje tematikoje ar kaip kitaip. Juozas Paukštelis, nors ir parašydamas šį tą naujo, toli atsilieka nuo to, ką jis buvo pasiekęs pvz. 1939 m. savo „Kaimynais". V. Sirijos Gira, iš poezijos nuėjęs į prozą, savo dviem romanais literatūros, deja, nepraturtino. Kazys Jankauskas, nepriklausomybės metu iškilusi savita mūsų jaunosios beletristikos pajėga, po ilgo tylėjimo neseniai išleido apysakų knygą „Krito kaštonai", kurioje savęs dar neužmiršo ir komunizmui neparsidavė. Dėl to jo knyga, kaip reta naujiena, per porą mėnesių buvo išgrobstyta.

Nemaža mūsų rašytojų žuvo ištremti į Si-

RUDUO

Tu, kurs ateini visai nelauktas, neprašytas —
O rudenie, vien žaluma dar giedančiais takais,
Apsukrus grafe, kiek metų lapais jau delnan prikrito
Bešokant tau mozurką su vienplaukiais vaikais!

Būk svečias! Eikime mudu parankėje tolyn,
tolyn, krantais gaida keista ataidančiosios rytdienos..
Nes, senas drauge, pavasarių žiedadulkes išpūstęs,
Auksiniais lapais patirties many prikrist turi.

Liauda

ŠIANDIENĄ

Nors dienos sužydusiais sodais dainuoja
Ir mintys rytojais vien pina skliautus,
Išeisiu, palikus šiandieną, į tolį
Širdy nešina, kad nežūtų, tylaus džiaugsmo posmus.

O paskui, it japonas paslaptingąją vazoje gėlę,
Gyvenimo vėsiajam skliaute,
Ramią ranka liesiu atneštą jaunystę — it saulę
Užgesus sau, kad pražystų ji kituose.

AKYS

Dangui praviro vienišos sidabro akys:
Tarytum vaiko — didelės ir išskaitą mintis —
Šaltais ir abejingais atspindžiais
Su miegančių kopų sapnais klajojo..
Ir dužo bangomis krantan.

Staiga jos buvo pilnos ašarų —
Nustebusios vien sekė

vainikais pasipuošusius žmones..
Jie vaikščiojo krantais dainuodami bežodę dainą
ir rinkdami sunkiąsias atspindžių šukes — Matyt
jiems prireikė langų pilims,
kurias nuo ryto ligi vakaro bežaisdami jie statė smiltyse.

---

birą, o šešetui, atkalėjus Sibire 10 metų, iškankintiems pagaliau buvo leista grįžti į gimtinę. Tai A. Miškinis, J. Keliuotis, P. Juodelis, P. Drevinis, H. Lukauskaitė. A. Miškinis dar ir po tokių kančių liko tiek pajėgus, kad formos atžvilgiu pralenkia „tarybinį" lietuvių poetų prieauglį, kuris visą tą metą buvo sočiai maitinamas, bet ypatingo talento, varomas komunizmo keliu, neparodė. Poezijos turinio ir A. Miškinis šiandien, aišku, negali laisvai pasirinkti: turi rašyti apie „Tarybų šalį", apie „Didžiąją Tėvynę", apie „artėjimą į komunizmą" ir pan.

Per trumpą Lietuvos nepriklausomybės laikotarpį išaugo ir subrendo tiek daug ir tokių stiprių rašytojų, kad su jais lyginti per visą bolševikmetį stropiai partijos auginamus ir prižiūrimus rašto žmones trūksta bet kokio bendro masto. Net formalinių literatūros pasiekimų srityje šie negali prilygti anam laikotarpiui, nekalbant apie tai, kad per 20 metų laisvajame pasaulyje literatūros baruose pasiekta daug naujovių.

Žinoma, per 15 su viršum metų okupuotoje Lietuvoje priauginta tiek rašytojų, kad bent kiekybiškai jie pagaliau pasiekė laisvųjų lietuvių rašytojų skaičių. Tačiau naujų knygų jų išleidžiama tiek mažai, kad nė lyginti negalima su nepriklausomybės laikais: dažnai jie nepa-

MAS žiemos stovykla

siekia nė tremtyje mūsų išleidžiamų knygų skaičiaus, kuris dėl riboto skaitytojų kiekio, aišku, negali būti laikomas normaliu.

Jeigu paimtume keletą ryškiausių poetų, išaugusių jau bolševikų laikais, pavyzdžiui, A. Baltakį, J. Degutytę, K. Kubilinską, J. Marcinkevičių, ir mėgintume juos sugretinti su nepriklausomos Lietuvos laikų arba dabartiniais mūsų poetais Aisčiu, Brazdžioniu, Bradūnu, Radausku, kiekvienam būtų aišku, kad šitokio masto ar pajėgumo poetų tarybinėje Lietuvoje nepasirodė nė vieno. Beletristikos srityje dar liūdniau: reikia atsidėjus perskaityti daugybę propagandinių rašinių, pavadintų grožine literatūra, kol aptinki tokį, kuriam galėtų tikti bent jau grožinės literatūros kūrinio vardas.

Pagrindinė okupuotosios Lietuvos literatūros menkumo priežastis yra komunizmo reikalavimai, kurių kiekvienas rašytojas privalo laikytis norėdamas, kad jo raštai būtų spausdinami. Skaitydamas jų raštus, labai dažnai jauti, kad pats autorius netiki tuo, ką jis turi rašyti. O jei pats rašantysis nuoširdžiai neįsitikinęs tuo, ką rašo, kaip jis galėtų patraukti ir sužavėti skaitytoją, kuris aiškiai mato eilutėmis lakstančią neteisybę!

TĖVO AMBROZIEJAUS PABRĖŽOS ATSISVEIKINIMO KALBA MOKINIAMS

(Ištrauka iš jo raštų)
1821 m.

Brangusis,

žiūrėk, kad tavo gyvenimas būtų tylus ir ramus, nes toks Dievui patinka. Melskis kiekvienoje vietoje. Būk blaivus, išmintingas, išauklėtas, drovus ir kuklus. Būk sąžiningas.

Neapsileisk moksle, klausyk perspėjimų. Senesnio nebark, bet prašyk, kaip tėvą; jaunesnius, kaip brolius; seneles, kaip motinas; mergaites, kaip seseris. bet visuomet pasiremiant skaistumu. Jaunesnių našlių ir moteriškių venk.

Savo viršininkus laikyk vertais visokios pagarbos. Būk teisingas, maldingas, ištikimas, meilus, kantrus ir lipšnus. Saugokis nedorų naujienų kas link tikėjimo ir gerų papročių. Neišsigink Viešpaties mūsų Jėzaus Kristaus ir Jo švento Mokslo.

Venk tuščių kalbų, kvailų įdomumų, barnių, puikybės, piktžodžiavimų, storžieviškumo, nedėkingumo, nepaklusnumo, girtavimo, neramumo, nesusilaikymo, išdavikiškumo, įžulumo, veidmainiškumo, apgavystės ir visų kitų negerovių. Per visą savo gyvenimą nepamiršk Dievo. Saugokis nuodėmių ir neapleisk Dievo įsakymų.

Iš savo turto daryk išmaldas ir nenukreipk savo veido nuo vargšo. Taip tad daryk, kad ir Dievo veidas nebūtų nuo tavęs nukreiptas. Kiek ir kaip gali, būk gailestingas. Jei daug turėsi gausiai duok; jei mažai turėsi ir maža su noru rūpinkis dalintis. Tad gailestingasis darbais sau gerą užmokestį užsitikrink, nes išmalda nuo nuodėmės ir prapulties išgelbės.

Saugokis visokio ištvirkimo ir niekados neprasikalsk. Padariusiam tau ką gero tuojau atsilygink, kad svetimas užmokesnis pas tave neužsiliktų. Iš kitų blogą patyręs, kitam to nedaryk. Alkstantį pavalgydink, nuogą pridenk. Patarimo visuomet nuo protingo jieškok.

Visada Dievą garbink ir Jo prašyk, kad tavo gyvenimą tvarkytų, kad visi tavo užmanymai Jame būtų. Nesibijok, Brangusis, į neturtą patekti, nes būsi labai turtingas, jei Dievo bijosi ir nuodėmių vengsi, o gerą darysi.

Štai mano paskutinieji pamokinimai tau, Brangusis Mokiny!

TĖVAS JURGIS AMBROZIEJUS PABRĖŽA
(1771 — 1849)

Šiais metais sueina 177 metai nuo garsaus žemaičio, asketo ir pamokslininko, žemaitiško rašto kūrėjo, botaniko ir žmonių gydytojo, rankraščiuose palikusio daugelio knygų autoriaus, Jurgio Ambroziejaus Pabrėžos įstojimo į aukštesniąją Kretingos mokyklą. Nepriklausomos Lietuvos gimnazijose mes būdavome lietuvių literatūrose pamokose supažindinami su jo raštais, o šiuo metu juo susidomėjo, kaip mokslininku ir liaudies gydytoju ir komunistai, kurie nežiūrint to, kad jis buvo kunigas vienuolis ir švento gyvenimo vyras, stengiasi jį pastatyti savo ideologijos šviesoje. Kadangi ir mūsų išeivijoje besimokančiam jaunimui pravartu susipažinti su garsiais mūsų praeities žmonėmis ir mokslininkais, dėl to duodame čia trumpą Tėvo Ambroziejaus gyvenimo ir darbų apybraižą.

Pabrėža gimė 1771 m. Večių km., Lenkimų parapijoj, Skuodo valsčiuje. Jo tėvai greičiausiai buvo bajorai, nes jis reikalui esant pasirašinėjo bajoru ir Tveruose vikaraudamas 1800 m. savo dvasinio gyvenimo pasiryžimuose rašė: „Niekuomet nesigirti savo kilme". Šie žodžiai lyg ir patvirtintų jį buvus bajoru. Lenkimuose pramokusį skaityti ir rašyti 1785 m. tėvai nuvežė jį į Kretingos mokyklą ir apgyvendino pranciškonų - bernardinų bendrabutyje. Kretingos mokykla tuo metu buvo garsi; trijose klasėse per šešerius metus būdavo išeinamas tuometinis gimnazijos kursas. Mokykloje Jurgis buvo darbštus, klusnus, draugiškas ir pavyzdingas. Jam mokslas gerai sekėsi, dėl to 1791 m. jis gavo net aukso medalį. Mokykloje besimokydamas labai pamėgo gamtos mokslus, bet labiausiai linko į botaniką.

Baigęs Kretingos mokyklą, Jurgis 1793 m. įstojo į Medicinos fakultetą Vilniuje, nes tik šiame fakultete tuo metu buvo galima studijuoti gamtos mokslus. Čia jis studijavo gamtą, botaniką, matematiką, fiziką, chemiją, anatomiją, chirurgiją, istoriją, teisę ir egzagezę. Tačiau gamtos ir matematikos mokslų Pabrėžai baigti neteko, nes tuomet žmonės, Tadui Kosčiuškai vadovaujant, norėjo nusikratyti rusų uždėto jungo. Laisvės troškimo skatinamas, studentas Jurgis stojo į Kosčiuškos pulkus, dėl to rusams sukilimą numalšinus, jis negalėjo tęsti studijų Vilniuje ir Žemaitijoje įstojo į Varnių kunigų seminariją.

Pabrėža, kaip vyresniojo amžiaus klierikas, kuris jau Kretingos mokykloje ir medicinos fakultete buvo įsigijęs daug teologinių žnių, esant dideliam kunigų trūkumui, tik pusantrų metų pasimokęs seminarijoje buvo įšventintas kunigu. Kunigystės šventimus jam suteikė Varnių katedroje 1796 m. vasario 16 d. Žemaičių vyskupas Steponas Giedraitis. Po šventimų kun. Jurgis buvo paskirtas vikaru į Šiluvą. Vėliau dar vikaravo Tveruose ir Plungėje, klebonavo Raudėnuose ir altaristavo Kartenoje.

Pagaliau, norėdamas pasišvęsti Dievo ir artimo meilės darbams ir mokslui, Jurgis sumanė stoti pas pranciškonus. Pašaukimą į vienuolyną galbūt jis jautė dar Kretingos mokykloje besimokydamas, kuris ilgainiui vis labiau brendo. Į vienuolyną stoti Žemaičių kurija leidimą jam davė 1816 m. gruodžio 8 d. Vienuolyne Pabrėža gavo Ambroziejaus vardą ir liko jame kaip tretininkas, nešiojąs pranciškonų abitą.

Vienuolyno vadovybė jį labai vertino, dėl to dar 1817 m. paskyrė Kretingos pranciškonų mokyklos lotynų kalbos ir gamtos mokslų mokytoju ir kapelionu. Lotynų kalbą dėstydamas, parašė rankraštyje išsilikusį vadovėlį: "De praeceptis prosodiae de licentia poetica et necessitate metrica". Gamtą dėstydamas su mokiniais rinko ir tyrinėjo Kretingos apylinkės augalus. Tėv. Ambroziejus mokytojavo Kretingoje iki 1826 m. Paskui buvo paskirtas pamokslininku.

Pamokslais Pabrėža buvo pragarsėjęs dar pasauliniu kunigu būdamas, dėl to paskirtas pamokslininku buvo visur kviečiamas ir didelių žmonių minių klausomas. Pamokslus yra sakęs beveik visose Žemaitijos parapijose, Klaipėdos krašte ir Prūsijoje. Pamokslams jis ruošėsi labai rimtai, dėl to paliko pilnai paruoštus spaudai kelis pamokslų rinkinius, kuriuose yra 250 pamokslų, surašytų į 3104 puslapius. Jo pamokslai gyvi ir vaizdingi, pabrėžiška rašyba, žemaitiškai parašyti, liečia to meto žemaičių papročius ir ydas, dėl to naudingi kalbiniu ir etnograiniu atžvilgiu.

Valančiaus liudijimu jis buvo uolus nuodėmklausis, geras dvasios tėvas ir švento gyvenimo žmogus. Pabrėža parašė daugelį dvasinio turinio knygų, kurių tik "Parkratims Sumnenys", jau spaudos draudimo metais, su vyskupo M. Valančiaus aprobata, padėjus 1849 kontrofakcinius metus, buvo išspausdintas Prūsuose ir vėliau perspausdintas dar 1873 ir 1893 m. Apie Pabrėžos dvasios kilnumą kalba jo palikti, dažnai daromi, dvasinio gyvenimo pasiryžimai, uolus pareigų atlikimas, apaštalavimo dvasia, Dievo ir artimo meilė, darbštumas, sąžiningumas ir tikinčiųjų po jo mirties patiriamos malonės. Jis turi visas tas savybes, kurių Bažnyčia reikalauja skelbdama palaimintaisiais.

Palinkimas į mediciną ir noras padėti ligoniams padarė jį liaudies gydytoju ir botaniku. Dar jaunystėje tėviškėje augino įvairias žoles, studijuodamas mediciną ir botaniką, įsigijo žinių ir apie žolių gydomąsias galias, dėl to kunigu tapęs, matydamas žmones be gydytojų mirštant, patardavo jiems iš žolių gamintis vaistus ir jais gydytis. Tam reikalui jis parašė ir knygelę: "Spasabs kayp reyk apsyeite so lygoniys kor niera Daktarie". Be šios, Pabrėža medicinos srityje yra parašęs virš 20 iddelių ir mažų knygų, kurių nė viena iki šiol nebuvo išleista.

Pabrėža rašė lietuviškai, lotyniškai ir lenkiškai. Jo raštų didžiuma yra žemaičių tarme, savotiška, jo paties sukurta rašyba, parašyti. Jis yra sukūręs ir eilėraščių, kurių du: "Esu sau žmogelis" ir "Apie pypkavimą" yra pasklidę liaudyje, kitų yra tik vardai tarp Simano Daukanto rankraščių su Pabrėžos parašu. Jis palaikė ryšius su Valančium, duodamas jam žinių Žemaičių vyskupijos istorijai ir su Daukantu, kuriam padėjo tvarkyti jo giminių šalpos reikalus. Jis buvo Žemaičių vyskupijos knygų cenzorium, vyskupo Giedraičio ir vyskupijos valdytojo J. K. Gintilos laikais. Tapęs vyskupijos valdytoju, Gintila kvietė jį savo sekretorium, bet jis, teisindamasis senatve, atsisakė.

Mirė baigdamas 79 m. ir buvo palaidotas senuose Kretingos kapuose. Ant jo kapo vienuolyno gvardijonas F. Rimkevičius pastatė paprastą akmeninį kryžių su gimimo ir mirties datomis, o 1933 m. vienuolyno gvardijonas ir gimnazijos rektorius A. Dirvelė pastatė stilingą koplytėlę. Jo kapas iki šių dienų gausiai lankomas tikinčiųjų.

Viktoras Gidžiūnas, O. F. M.

PER PRIZMĘ

Tarpsemestrinėmis atostogomis pasinaudodama, Studentų Ateitininkų Sąjungos Centro Valdyba, kol. St. Rudžio vadovaujama, sausio gale bei vasario pradžioje aplankė beveik visus savo organizacinius vienetus. Ne vienu atveju prieš valdybos akis gan staigiai atsirasdavo 4 jaunuoliai, kuriems rūpėjo pamatyti vietinę draugovę ir pasitarti su jos valdyba. Kai tokia proga buvo suteikta, keliauninkai daug ką pamatė ir dar daugiau patyrė. Daug kas labai neigiamai atrodė, tačiau buvo ir teigiamų reiškinių. Reikia tikėtis, kad SAS valdžia su savo nariais pasidalins įspūdžiais, tačiau šia proga norėtųsi pastebėti, kiek svarbos ir reikšmės sudaro tokios vizitacijos. Asmenišku žodžiu galima jaunąsias valdybas paveikti; kad tai ne tušti žodžiai, rodo jungtinės Philadelphijos — New Yorko draugovių pastangos atgaivinti bei pagerinti pirmosios vietovės studentišką ateitininkų pasireiškimą. Gerai, kad ir Torontas šioj ekskursijoj buvo prisimintas. Kanados studentai ateitininkai, deja, ypatingos veiklos nebuvo išvystę, tačiau ir centrai perdaug dėmesio tai draugovei nerodydavo. Gal dabar bus galima tikėtis gyvesnės veiklos toj kolonijoje.

Pajuto Centro Valdyba ir savo narių intelektualinį lygį: konkreti šios patirties išvada reikia tikėtis, bus atitinkamai pritaikyta stovyklos programa. Ne vienu atveju praeityje gavosi įspūdis, kad stovyklos rengiamos sau, t. y. tiems, kurie jas rengdavo, jos buvo įdomios. Tai gražu ir gera, jei nebūtų pasimaišęs vienas neprašytas elementas: į studentiškas stovyklas visada suvažiuodavo labai daug ką tik studijas ar tik pirmuosius universitetinius metus baigusių jaunuolių. O apie juos programą ruošiant mažai buvo galvota.

Reikia manyti, kad valdžia pajuto ir tai, ko iš jos studentai nori, nors ne visais atvejais vietinis jaunimas ir mokėjo išreikšti tuos savo norus efektingai. Pamatė tačiau ir valdybos, kad ne visais atžvilgiais jos atlieka tai, ką turėtų atlikti; kai kurios tikriausiai net išsigando, nes nieko nebuvo iki šiol dariusios. Ir studentai, į draugovių susirinkimus atėję, galėjo pamatyti, kad centrui rūpi jie ir jų problemos — kad jiems valdžia tarnauja.

Retas skaitytojas, iki šios eilutės atskaitęs, dar abejos tokių apsilankymų naudingumu. To ir siekta šiuo komentaru. Tačiau dar vieną mintį norisi pridurti. Galėtų šiuo būdu pasireikšti ir kitų sąjungų centrai. Moksleivių valdyba žada tai atlikti pavasarėjant, tačiau sendraugiai turbūt niekad nemanė tokio būdo imtis, idant patirtų atskirų skyrių organizacinį stovį. O gal reikėtų; tikriausiai labai praverstų. Tai ir skyrius išjudintų (o juk daugelis jų šiuo metu pasnausti linkę), ir pats centras pajustų pulsą ir tuo savo darbą daug kuo praturtinti galėtų. Ar tai perdidelis darbas sendraugių veiklai?

* * *

Dažnai čia universitetinius mokslus baigęs jaunimas baramas už menką pasireiškimą lietuviškoje veikloje. Daugumoje atvejų ši kritiška mintis tiksli, nes tos kartos darbininkų gretos tikrai retos. Yra suprantamų bei pateisinamų priežasčių, kaip kūrimasis, kūdikių auginimas ir t. t., tačiau ne visais atvejais šie prasmingi pasiteisinimai atitinka realybę. Todėl šioj talkos stokos akivaizdoj džiugu patirti apie tos kartos darbus. Štai tokiame Clevelande lituanistinei šeštadieninei Šv. Kazimiero mokyklai vadovauja čia mokslus baigusi; jai talkininkais yra tos pačios kartos jaunuoliai. Prasmingas šis darbas jau ir tuo, kad čia pedagoginius mokslus baigusiems lengviau prieiti prie čia gimusių vaikų, juos paveikti ir tinkamai mokinti. Būtų gera, kad šis mokytojų kadras augtų skaičiumi. Prasmingam lietuviškumo ugdymui jis daug kuo pasitarnautų.

* * *

Kai pagalvoji šiandieną apie paskelbtus literatūrinius konkursus ir premijas, savaime peršasi klausimas, o kodėl gi staiga tiek premijų. Juk jų šiais metais gal net ir perdaug. Atsakymų įvairių surasime, tačiau jų tarpan reiktų įjungti ir vieną, nors ir nelabai kutenančiai veikiantį motyvą. Ar nebūsime pasiekę tokią prisitaikymo stadiją, kad pinigine auka norime 'atpirkti' stoką savo angažavimosi darbais? Juk kur kas lengviau paaukoti žaliuką, kitą negu knygą įsigijus perskaityti. Tiesa, tai skamba paradoksiškai, tačiau pasąmonės veikiamas kaltės jausmas ne tokius triukus išdarinėja. Ir ateitininkų veikloje prie tos stadijos artėjame. Aukojame gausiau negu dirbame. Iškeldamas šią mintį, nenoriu šį reiškinį smerkti, tačiau rūpi juo su ateitininkais pasidalinti. Tokius sociologinius momentus supratę ir įsisąmoninę, galėsime geriau savo veiklą prie aplinkos derinti ir tuo ją efektingesne padaryti. Ar tik nebūsime permažai

Toronto jaunesnieji ateitininkai su globėju mokyt. M. Bušinsku

Dvilaičio nuotr.

"Ateitis" skelbia dailosios literatūros konkursą

1) Konkursą rengia "Ateities" redakcija, premiją skiria jaunieji ateitininkai akademikai.

2) Jury komisiją sudaro: Aloyzas Baronas, Kazys Bradūnas, Česlovas Grincevičius, Aldona Šimaitienė ir Enata Skrupskelytė.

3) Konkurse yra kviečiamas dalyvauti v i s a s lietuviškas jaunimas

4) Bus vertinama kūryba, atsiųsta "Ateities redakcijai nuo 1962 m. sausio 1 d. iki 1963 m. sausio 1 d.

Ateitis
4105 S. Albany
Chicago 32, Ill.

5) Bus vertinami visi darbai, atsiųsti redakcijai, išskyrus, jei pats autorius praneš kad siunčia tik žurnalui ir nenori konkurse dalyvauti.

6) Iš viso konkursui yra paskirta $1000. Suma bus padalinta šitaip:

Vyresniesiems, pradedant nuo kolegijos, už prozą pirma vieta $200, antra vieta $100.

Už poeziją: pirma vieta $100, antra vieta $75.

Jaunesniesiems, baigiant gimnaziją, už prozą pirma vieta $100, antra vieta $75.

Už poeziją: pirma vieta $75, antra vieta $50.

Už literatūrinės kritikos straipsnius: pirma vieta $150, antra vieta $75.

Pastaba: Konkurse negali dalyvauti autoriai, išleidę bent vieną savo kūrybos arba literatūrinės kritikos knygą.

dėmesio kreipę į savo aplinką, tremtin atsidūrę?

* * *

Kai skaitytoją pasieks šis "Ateities" numeris, tikriausiai jau bus paaiškėję Ateitininkų Federacijos valdomųjų organų rinkimų daviniai. Nėra abejonės, kas per sekančius 5 metus vadovaus mūsų sąjūdžiui; paaiškės tik, kas jam organizacinėje plotmėje artimai talkininkaus, federacijos vyriausios valdybos rėmuos pasireikšdami. Sužinosime ir kas tos valdžios darbą revizuos. Nors šiandien tos pavardės ir nežinomos, tačiau labai nuoširdžiai šia proga norisi naujiems darbo vienetams palinkėti visapusiškos sėkmės. Sunkūs šie laikai ateitininkams, kupini darbų ir kliūčių. Tačiau visa tai nugalima su pasišventimu ir darbu — to tikimasi ir linkima Federacijos Vadui ir jo talkininkams. Telaimina Aukščiausias jų pastangas.

* * *

Gyviau "Ateities" žurnalo reikalais besidominčius visiškai neseniai pasiekė liūdna žinia, kad jos finansinė būklė apgailėtina. Mažėja skaitytojų šeima, gi daugelis ilgai delsia su atsiskaitymuu. Tik po pakartotinų paraginimų (gi prisiminkime ir tą faktą, kad ir paraginimas kainuoja...) prisiverčiama tą penkinę prisiųsti.. Nutilo ir "Draugo" paskutiniame puslapyje ar kitoj katalikiškoj spaudoj praeityje spausdinti raginimai atsilankyti ar tai viename ar kitame vakare, kurio pelnas būtų skiriamas "Ateities" leidimui paremti. Nenuostabu tad, kad "Ateitis" be pinigo, tačiau nuostabu, kad mes nebesirūpiname jos rėmimu. Kodėl gi taip yra? Ar nevertėtų atskirų vietovių valdyboms apie tai rimtai pagalvoti; ir ne vien tik galvoti, bet ir konkrečių žygių imtis? Ar negalėtumėme padidinti garbės prenumeratorių skaičių gražia, rundina šimtine?

* * *

Gavėnios laikas jau čia pat. Ar apie rekolekcijas valdybos yra pagalvojusios? Be abejonės, yra vietovių, kuriose tas klausimas jau išspręstas (pav. Washingtone), tačiau neįtikėtina būtų, kad visi ateitininkiški vienetai jau būtų tą klausimą svarstę. O juk ir tai mūsų problema, mūsų atsakymo laukianti.

Vytenis

LIETUVOS NACIONALINĖ M[illegible]DO BIBLIOTEKA

Kas berniukams nepatinka apie mergaites

Rimantas Šarka,
Kun. A. Lipniūno Kuopos pirmininkas

Šiais laikais jaunuolių problema yra dažnai minima spaudoje, per radiją ir televizijoje. Ši problema yra ne vien šiame krašte. Ji aktuali ir kitose valstybėse.

Demokratinė laisvė visur išnaudojama. Ją išnaudoja sukčiai biznieriai, o taip pat ir jaunuoliai. Biznieriai joje dažnai įžiūri sau pelno iš jaunuolių. Todėl netrūksta reklamų ir įvairiausių gaminių. Jeigu jaunuolis naudojas ir gyvena jų žodžiais, jam padaroma nepataisoma žala Ši problema yra dažnai visur diskutuojama, bet iki šiol ji neišspręsta. Aš paminėsiu keletą pastabėlių iš mūsų lietuviško jaunimo tarpo. Kadangi aš pats priklausau vyriškai giminei, taigi gal ir būtų nepatogu save ir kitus berniukus kritikuoti, todėl panagrinėsiu tik mergaites.

Mano planas sekantis:

1. Pareigingumas namuose.
2. Lietuvių kalba.
3. Pagarba tėvams ir vyresniesiems.
4. Mados ir apranga.
5. Rūkymas.
6. Dažymasis.
7. Per ankstyva draugystė su berniukais.
8. Neturėjimas pasaulėžiūros ir ateities planų.

Kartais pasitaiko proga būti lietuviškoje šeimoje, kur esama ir mergaičių. Tenka nustebti pamačius tą pačią mergaitę ne viešumoje. Jos daiktai išmėtyti po visą butą. O kai išgirsti jos motiną prašant kuo nors jai padėti, nuskamba tik neigiamas atsakymas.

Labai dažnas reiškinys, kad jaunuolė, užklausta savo tėvų, atsako jiems angliškai. Mat per prasta mūsų tėvų ir protėvių kalba. Neretas atsitikimas, kad jaunuolė neturi pagarbos savo tėvams ir vyresniesiems. Ji lanko gimnaziją, taigi ji sunkiai dirba. Tėvai yra nuo gyvenimo atsilikę, "old fashioned", ir nieko apie dabartinius laikus nesupranta.

Mados yra labai svarbus dalykas. Sezoniniai rūbai yra dėvimi pagal reklamų ir biznierių pasiūlymus. Ir ką besakyti apie įvairiausius megztukus ir kelnes, pradedant nuo Bermudos bei Paryžiaus ir baigiant New Yorko madomis? Neviena lietuvaitė su malonumu ir pasididžiavimu rengias, kad tik išryškintų ir pabrėžtų įvairias kūno linijas. Kuklus ir skoningas rūbas joms yra atsilikimo reiškinys.

Rūkyti taip pat ne viena mergaitė savo jaunose dienose bando. Mat televizija moka reklamuot ne tik įvairias cigarečių rūšis, bet taip pat pabrėžia rūkymo malonumą. Ir rūksta dūmai ne vienai lietuvaitei iš burnos it kamino, artindami ją prie kapų.

Nesakyčiau, kad lūpų ir veido dažymas yra mergaitei nereikalingas. Visur yra saikas. Kartais sutinki lietuvaitę su stipriai nudažytu veideliu, kad net dažai nuo perdėto kiekio lupasi ir primena įvairiaspalvį ąsotį.

Jaunuolių porelės čia labai madoje. Ir mūsų lietuvaitės laiko šią madą. "Steady boyfriend" (pastovus draugas) jai būtiniausias gyvenimo tikslas, nežiūrint, kad ji vos persirito dvyliktuosius ar penkioliktuosius it viščiukas iš savo lukšto.

O ką gi sakyti apie viešą pasirodymą. Rūbas turi būti pagal madą su visais apnuoginto kūno iškarpymais. Žiedai, auskarai bei kiti papuošalai turi blizgėti Hollywoodo žvaigždžių šviesa. "Boyfriendas" turi neblogai atrodyti, "būti smart" ir turėti neblogą naujausio stiliaus mašiną. Tegu nebando prastesnis ar neturtingesnis artintis prie jos, nes tikrai jai neatitiks. O iš šono pažvelgus į tokios jaunuolės elgesį, labai ryškiai krenta į akis jos nesubrendimas ir damos vaizdavimas. Pabandyk, žmogeli, užmegsti kalbą apie mokyklos einamus dalykus ar apie pasaulėžiūrą su tokia lietuvaite. Atsimuši lyg į betono sieną. Trumpai atsakys, kad tokie dalykai šiuo momentu jos nedomina. Neviena bebaigianti gimnaziją neturi supratimo, ką toliau pasirinkti ateičiai. Mat ji leidžia dieneles ne "old jashioned" stiliumi, bet pagal šiandieninį Elvio Presliaus rock and roll.

Negalėčiau pasakyti, kad šie mano žodžiai tinka visoms lietuvaitėms. Paprastai gyvenime išsiskiria pelai nuo grūdų. Jeigu kuriai nors iš jūsų mano mintys nepatiko. prašau atsirevanšuoti mums, berniukams, kad visi galėtume atskirti gera nuo blogo.

(Ir redakcija prisideda prie šio kvietimo mergaitėms.)

(Šis referatas buvo skaitytas kuopos susirinkime).

Graham Greene

A burn–out case

LEONAS RADVILA

Turinys: Atvažiuoja į vieną Afrikos koloniją, prie Congo upės, Mr. Querry, kuris ten apsistoja, nes nėra kelio toliau. Šioje kolonijoje jis randa raupsuotų ligoninę misionierių ir ateisto gydytojo vedamą. Querry gauna šiokį tokį darbą toje ligoninėje ir taip pat tarną, vardu Deo Gratias, kuris jau buvo bepirštis pagydytas nuo raupsų. Iki šiol niekas nežino, nei kas tas Querry yra, nei kodėl jis atvažiavo į tą pusiau civilizuotą kraštą. Čia skaitytojas bei pats Querry susipažįsta su Lyber Ryckeriu, kuris turi įdomių minčių, liečiančių kai kurias katalikų mokslo tiesas. Rycheris atpažįsta Querry kaip žymų Europos architektą. Žinoma, tuoj visi tą sužino. Po kiek laiko paaiškėja, jog Querry yra pametęs savo tikėjimą, nusivylęs meile bei visu gyvenimu.

Viena dieną Querry sužino, kad jo tarnas, Deo Gratias, yra dingęs. Querry vidurnaktį išeina ieškoti savo tarno, ne dėl to, kad jam rūpi jo gyvybė, bet iš įdomumo. Jis suranda tarną įklimpusį į pelkes ir meginantį rankomis, kurios po jo gydimo liko be pirštų, užsikabinti už kokios tvirtos žolės. Arčiau priėjęs, Querry pamato, kad Deo Gratias dreba kaip epušės lapas. Jis pats jo negali ištraukti; grįžti į namus pagelbos, jis taip pat negali, nes tada Deo Gratias labai išsigąstų. Tada Querry ryštasi būti su savo tarnu iki tol, kol kiti ateis.

Šitas atsitikimas iš dalies davė Querry tokį jausmą, jog jis yra kam nors reikalingas. Ryckeris, sužinojęs šį atsitikimą, su juo meldėsi. Tada visi pradėjo kalbėti, jog Querry yra tikrai šventas žmogus.

Nei gydytojas, nei kunigai, **išskyrus vieną,** netikėjo jo šventumu.

Toliau yra aprašoma kolonijos gyvenimas su misionieriais, ateistu gydytoju bei "imponuojančiu" Ryckeriu.

Pats Ryckeris yra vedęs labai jauną žmoną, kuriai jis bando perduot savo fanatiškus įsitikinimus apie krikščionišką vedybinį gyvenimą. Ryckeris susidraugauja su tokiu reporteriu ,ir jie abudu rašo į Paryžiaus laikraštį apie šių dienų šventąjį Querry, kuris taip heroiškai išgelbėjo savo tarną ir kuris šiuo metu pasitraukęs nuo visų pasaulio tuštybių, savo dideliais gabumais padeda statyti tamsiajame krašte raupsuotų ligoninę. Tokios melagystės Querry supykdė. Tad vieną dieną važiuodamas į miestą atvežti gydytojui naujų mašinų, jis sustoja pas Ryckerį. Ten jis susitinka jo žmoną, kuri praneša, kad jos vyras, Rickeris, sunkiai serga, bet jis būtų ypatingai nudžiugintas, jei Querry jį aplankytų. Ji pati susirūpinus prašo, kad jis ją paimtų į miestą kartu, nes ji norėtų nuvažiuoti pas daktarą ir konkrečiai sužinoti ar ji laukiasi vaiko. Ji bijo savo vyrui tai pasakyti. Querry prižada ją paimti patardamas, kad ji pirma vyro atsiklaustų.

Querry įėjęs į Ryckerio kambarį, pradėjo piktai su sergančiu kalbėtis dėl tų minėtų melagysčių. o išsiskirdamas nepaminėjo kad Ryckerio žmoną kartu su juo važiuos į miestą.

Miestely jie apsistoja tame pačiame viešbutyje ir kitokių kambarių negavo kaip tik du prijungiamuosius. Naktį Querry, nuėjęs pas Ryckerio žmoną, pasakos būdu išsipasakoja apie savo gyvenimą.

Netrukus, Ryckeris sužino, kad jo žmona pabėgo su Querry. Jis tuoj išbėga jos ieškoti. Nenorėdama pas Ryckerį grįžti, ji jam pasako, kad ji laukiasi Querry vaiko.

Čia yra aukščiausias įtempimo momentas: Ryckeris žiauriai supykęs, ieško Querry, kuris, atlikęs savo reikalus mieste, sugrįžo į ligoninę. Po įvairių komplikacijų, kai pagaliau Ryckeris suranda Querry, su juo pasikeičia pora rūsčių žodžių, nušauna jį. Gydytojas palaidoja Querry, gydymas ligoninėje eina toliau.

Toks maždaug turinys.

Kas liečia Graham Greene parinktą temą: autorius atrodo palygina "the physical burnt—out case, Deo Gratias" su "The spiritual burnt—out case", Querry. Pirmasis, buvęs raupsuotas, bet yra pagydytas, antrasis yra sergantis ir neišgydomas. Querry yra pavaizduotas kaip pabėgėlis nuo Dievo. Querry nutolimas nuo Dievo ne nuo kokio apsileidimo ir ne nuo kokio intelektualinio įsitikinimo, bet dėl to, kad Dievas nebesuteikia jam Savo malonės. Nuostabu, kad Querry'o likusis gyvenimas buvo visai jau neaktualus. Jis viską priėmė labai šaltai, pav. kaip jį nekaltai apsmeižė su Ryckerio žmona. Querry yra žmogus, kuris viską pametė, bet nejaučia jokios baimės — tik vidinį tuštumą. Querry mato, kad pasaulis yra tuščias ir be prasmės.

Gydytojas, būdamas ateistas, niekad neprimena Dievo. Bet iš kitos pusės, Querry dažnai pasisako, kad jam niekas, nei pats Dievas nesvarbus. Pagaliau pats gydytojas, kai žmonės papasakojo apie jo žmonos mirtį ir vietą, kur ją palaidojo, ir kad jis pats norėtų būti palaidotas tam ateistų kampely.

Kadangi Querry gyvenimas buvo tuščias, atrodo, kad mirtis būtų jam kaip išganymas. Tad prie galo, kai jį nušauna, ir jis guli ant žemės pusiau gyvas, jis šitaip prisitarė: "Absurdas!"...

Gal tuo momentu Querry buvo paliestas Dievo malonės.

Knyga, kaip romanas, pakenčiama: stilius įdomus, skaitymas lengvas, truputį humoro, pav. kai vyriausias misionierius per vieną arbatėlę norį surasti žmonių, kurie moka kortom lošti, jis kreipiasi į Ryckerio žmoną — ji atsako, kad jį bijosi kortų.

Perskaitęs šią knygą, nieko naujo nesužinojau ir jokio įkvėpimo negavau.

Apie Šv. Rašto biografiją

Plačiausiai žinoma, labiausiai gerbiama ir turėjusi ir turinti didžiausią įtaką pasaulio istorijoj knyga yra Šv. Raštas. Yra parašyta visa eilė net knygų apie Šv. Rašto „biografiją", apie tai, kaip jis pasiekė vieną po kitos dideles ir mažas tautas ir tapo knyga, kuri buvo išversta į daugiausia pasaulio kalbų ar tarmių. Šiandien Šv. Raštas jau išverstas ir atspausdintas visose svarbiose pasaulio kalbose. Eric North savo įdomioj knygoj, pavadintoj **The Book of a Thousand Tongues** ir išleistoj 1938 metais duoda Šv. Rašto ištraukų iš 1018 kalbų ir dialektų ir šalia Zulu kalbon vertstų paragrafų iš Šv. Jono Evangelijos „Citani leli tempeli ngo buya ngi li vuse ngezinsku ezintatu" Sugriaukite šitą šventyklą, o aš per tris dienas ją pastatysiu) yra ir žemaičių tarmėj sakinių „Nėsa taipo Dievas numilėjo swietą, jog Sunu savo wiengimusi dawe, idant kiekwienas, kurs ing ji tik, ne prazutu, bet turetu amziną giwatą". Tai vyskupo Juozo Giedraičio vertimas, kuris pirmą kartą buvo išleistas Vilniuje 1816 metais. Toj pačioj knygoj duodama keliais sakiniais informacija apie kitus, ankstyvesnius ir vėlesnius vertimus ir laidas lietuvių kalboj. Taip pat paminėta ir pirmoji laida susidedanti iš keturių Evangelijų, išleistų 1579 metais Karaliaučiuje.

Tikrai dar nenustatyta, bet manoma, kad ta vertimų banga prasidėjo net jau pirmame šimtmetyje po Kristaus gimimo. Antrajam šimtmetį Šv. Raštas buvo išverstas į lotynų kalbą, ketvirtam ir penktam šimtmety buvo išversta garsioji Šv Jeronimo Vulgata, kuri tapo pagrindas oficialiam Katalikų Bažnyčios Šventajam Raštui.

Įdomu tai, kad prieš pat spaudos išradimą, apie 1450 metus, Šv. Raštas ar jo dalys buvo išverstos tik į 53 kalbas

TIKINČIŲJŲ NEKLYSTAMUMO KLAUSIMU

(Paskutinių dvidešimties metų laikotarpy yra atgijęs katalikų teologų tarpe nemažas susidomėjimas tikinčiųjų neklystamumo klausimu.)

Vien kaip protaujantys tvariniai suprantame arba bent instinktyviai jaučiame, kad Dievas yra ne tik mūsų Kūrėjas, ne tik Priežastis mūsų buvimo, bet ir Galas, ir Tikslas, kuriam gyvename, į kurį kiekvienas mūsų veiksmas, sąmoningai ar nesąmoningai, yra nukreiptas. Kaip katalikai žinome, kad mūsų kelias į Galutinį Tikslą veda per Bažnyčią, per tą Mistinį Kristaus Kūną, kurio sąnariais esame. Tačiau gal nedažnai pagalvojame, kaip artimai esame surišti su ta Bažnyčia, kaip glaudžiai galime su ja bendradarbiauti, kaip reikalingi esame jos gyvenime ir veikime.

Kristus, duodamas karalystės raktus Petrui, davė kaip Bažnyčios galvai jam ir apaštalams sąjungoj su juo neklystamumo dovaną. Reiškia, Šventoji Dvasia veda ir saugo Bažnyčią jos tikėjimo ir moralės klausimų svarstymuose. Bet kad Bažnyčia, kaip kūnas, galėtų klestėtį tikėjime, ne tik galva, bet ir sąnariai turi dalyvauti krikščioniškų doktrinų tiesose. Taip mes pradedam įžvelgt tikinčiųjų neklystamumo galimybę.

Daugelis doktrinų randama Šventame Rašte, bet gal tiek pat daug yra atėję pas mus per šimtmečius ir neoficialių katalikiškų tradicijų. Dažnai tos tradicijos yra supintos su įvairiomis legendomis, liaudies pasakojimais ir net stabmeldiškais papročiais. Bet tiesos sėkla, kuri jose glūdi, turi būt rasta, išryškinta ir išaiškinta. Šv. Paulius laiške Timotiejui yra pasakęs apie Bažnyčios mokslo palikimą: "Saugok, kas tau pavesta."

Teologui yra gana sunku atskirti tikras apreikštąsias tiesas nuo jas supančių papuošalų. Dažnai kiti teologai ir Bažnyčios Tėvai nesutinka su juo, tuo sunaikindami tą vienbalsį nutarimą arba "liudijimą", reikalingą patvirtinimui, kad doktrina yra apreikšta. Kaip gi tada gali dogma būti patvirtinta ir išaiškinta? Šventoji Dvasia, prižadėjus Bažnyčiai neklystamumą, pažadėjimą išpildo ir šitokiais atvejais.

Mistinis Kūnas (Bažnyčia) kaip gyvas kūnas turi ne

Toronto jaunesnės ir jaunutės ateitininkės su savo golbėjomis ses. M. Viktorija ir ses. M. Jone. Nuotr. Dvilaičio

(22 Europos, 7 Azijos, 4 Afrikos). Per sekančius 350 metų prisidėjo 71 vertimas, o sekančių 30-ties metų laikotarpy buvo padaryti 86 vertimai, o su jais Šv. Raštas pasiekė Indiją, Persiją, Burmą, net Tahiti. Apskaičiuojama, kad 1000-ji kalba buvo Sakota, kuria kalba apie 70.000 žmonių Belgu Konge.

Šv. Raštą sunku versti, ypač į primityviasias kalbas, kuriose dažnai trūksta gilesnių ir abstraktesnių terminų, nes primityvus žmogus domėjęsis konkrečiais daiktais negalėjo savo žodyno praplėsti abstrakčiom sąvokom. Kartais pasitaikydavo įdomių ir net juokingų nuotykių dėl tų sunkumų. Pavyzdžiui, sunku išversti sąvoką Šv. Dvasia, kai vienoj Okeanijos tarmėj yra tik žodžiai reiškiantys „namų dvasia" arba „ilgarankės bezdžionės dvasia". Eskimai iš Šv. Rašto išmoko, kad Dievas Tėvas yra mėlynas, todėl, kad „dangiškasis Tėvas" buvo išverstas „dangiškos spalvos". Vertėjas į kitą Eskimų tarmę su pasibaisėjimu sužinojo, kad jo sakinys „tauta sukils prieš tautą", buvo išverstas „pašliūžos sukils prieš pašliūžas" dėl to, kad atsitiktinai pakeitė vieną raidę septynolikos raidžių žodyje. Aišku yra buvę atvejų, kai kalba į kurią buvo verčiama pasirodė labai subtili, subtilesnė, negu ta, iš kurios buvo verčiama. Kiap pavyzdžiui vienoj Amerikos Indėnų tarmėj žodį „su" galima versti visa eile žodžių, atsižvelgiant į kontekstą. „Aš esu su jumis visuomet" išversti vertėjas galėjo panaudoti žodį kuris reiškia „eiti drauge, pavojingoje vietoje, padrąsinimui ir draugiškumui išreikšti".

Milijonai' žmonių jau skaito Šv. Raštą savo kalba, bet daug jų jo dar neturi. Nežiūrint visų sunkumų Šv. Raštas yra verčiamas į maždaug 8 ar 10 kalbų ar dialektų kasmet. Jei yra skaičiuojama, kad žmonės vartoja netoli 3000 kalbų ar dialektų, turės praeit dar daug metų kol visus Šv. Raštas pasieks.

tik valdantį organą, mokančią Bažnyčią, bet ir narius, mylinčią ir tikinčią Bažnyčią. Kaip gyvam kūne tiesa ateina į protą per jusles, akių, ausų ir t. t. pagalba, taip ir Bažnyčioj nariai — tikintieji užima svarbią vietą, rasdami ir palaikydami tiesą. Bažnyčios Tėvai sutinka, kad visų tikinčiųjų supratimas ir priėmimas bet kurios doktrinos yra užtenkamas įrodymas, kad tai yra tikra, apreikšta doktrina. Reikia tačiau pabrėžti, kad čia kalbama ne apie dalies tikinčiųjų sutikimą ir doktrinos priėmimą. Atskiros bažnyčios ar net tautos, kaip pavyzdžiui anglų ir kandinavų, gali atkristi. Taip pat nekalbama ir apie sutikimą, kuris nebuvo visada tikras ir aiškus. Tas sutikimas turi būti universaluus, kaip pati Bažnyčia, ir priimtas be jokių abejonių. Jei būtų galimybė, kad visi tikintieji suklystų, priimdami klaidingą doktriną arba atmesdami teisingą, Kristaus žodžiai: "... ir pragaro vartai jos (Bažnyčios) nenugalės..." būtų klaidingi ir nebūtų pagrindo grįsti bet kokią tiesą ar net religiją Šventuoju Raštu.

Kardinolas Newman yra labai vaizddingai išsireiškęs tikinčiųjų neklystamumo klausimu: "Mes žinome, jog tai gyvybės ypatybė. Ji nepakenčia jokio įsibrovėlio į tą kūną, kuriam priklauso... kovoja su tuo, ko negali į save priimti, nerimsta, kol tai pašalina. Tas pašalinimas yra ženklas ne vien nesvetingumo, bet kad toji medžiaga negali būti jokiu būdu sujungta, kad tas viskas yra betikslis siekimas."[1]

Šventame Rašte nėra nieko tiesioginiai apie tikinčiųjų neklystamumą pasakyta, tačiau tą sąvoką galima rasti žodžiuose apie Bažnyčios neklystamumą.. Tikinčioji, mylinti Bažnyčia yra neklystanti, nes ji dalyvauja mokinančios Bažnyčios neklaidinguume, o abi sudaro vieną Eklezija, vieną Mistinį Kristaus Kūną. Kaip Bažnyčios mokytojai yra Kristaus įpareigoti mokyti ir vesti tikinčiuosius, taip jie (tikintieji) turi klausyti to, kas yra mokinama. Kadangi Šventoji Dvasia saugo mokinančią Bažnyčią nuo klaidos, padaro ją neklystančią, tikinčioji Bažnyčia irgi, kaip to paties kūno dalis, turi būtinai tikėti tais mokymais ir savo ruožtu būti neklystanti savo tikėjime

Nors daugelis teologų vadina šitą tikinčiųjų neklystamumą "pasyviu", gal geriau būtų apie tai galvoti kaip apie neklystamumą tikėjime, atskiriant jį nuo neklystamumo mokyme. "Pasyvus" yra būdvardis, kuris dažnai suprantamas kaip pasakąs aklą, neprotaujančią laikyseną iš tikinčiųjų pusės, priimant krikščioniškąsias tiesas. Tiesa, tikėti reiškia klausyti, bet tai taip pat reiškia galvoti, suprasti ir veikti bendradarbiavime su mokinančiąja Bažnyčia. Pavyzdžiui, 1891 metais pagrindinis paruošiamasis darbas Popiežiaus Leono XIII enciklikai **Rerum Novarum** buvo atliktas pasauliečių grupių. Iš tikro yra labai tinkama ir pageidaujama, kad pasauliečiai tikintieji, ypatingai visuomeniniuose dalykuose, užimtų vietą, kuri būtų "papildanti ir padedanti hierarchijoj." [2]

Jau net ankstybaisiais krikščionybės amžiais tikintieji aktyviai ir balsiai išreikšdavo savo įsitikinimus. Arijonų erezijos laikais katalikų tikintieji tvirtai ir viešai priešinosi arijonizmui, vyskupams, kurie tą klaidą vadino tiesa. Šie žmonės pasiliko ištikimi persekiojamiems katalikams vyskupams, pergyveno imperatorių pyktį ir net pajuto fiziniai pasireiškusią arijonų neapykantą, likdami prie savo tvirto, nepalaužiamo tikėjimo. Yra žinoma, kad anuo laiku Bažnyčios centrinis mokinantis organas nebuvo labai veiklus, bet tai jokiu būdu nenuneigia ir nesusilpnina Bažnyčios neklystamumo. Pagrindinis lūžis buvo ne tiek tarp tikinčiųjų ir hierarchijos, kiek tarp žmonių tikėjimo ir paskirų, klystančių teologų teorijos.

Devynioliktam šimtmety Nekalto Prasidėjimo dogma

gal niekad nebūtų buvus paskelbta, jei nebūtų atsižvelgta į tikinčiųjų tarpe paplitusį tuo įsitikinimą ir prisirišimą. Daugelis autoritetingų teologų nesutiko su nekalto prasidėjimo galmybe. Popiežius Pijus IX tada paprašė visų vyskupų, kad jie praneštų, kokį pamaldumą jų tikintieji turi į Dievo Motinos Nekaltą Prasidėjimą.[3] Ta dogma buvo galutinai paskelbta tik po to, kai popiežius gavo pranešimą apie tikinčiųjų palankumą.

Taigi, tikinčioji Bažnyčia nėra tik pasyvus mokinančios Bažnyčios pavaldinys. Nėra jos nei du priešingi ašigaliai konflikte vienas su kitu. Tai yra tik du gimininginį ir bendradarbiaujantys organai vieno didžiojo Organizmo — Mistinio Kūno su Galva — Kristum. "Nes kaip kūnas turi daug sąnarių... tačiau yra vienas kūnas, taip ir Kristus. Nes mes visi esame pakrikštyti vienoje Dvasioje, kad būtumėm vienas kūnas..." (I Kor. 12, 12-13).

Dalia Katiliūtė

KNYGOS

Agius, George. **Tradition and the Church.** Boston: The Stratford Company, 1928.

Congar, Yves M. J. **Lay People in the Church.** Westminster, Md.: Newman Press, 1959.

Newman, J. H. **Certain Difficulties Felt by Anglicans in Catholic Teaching.** London: Longman's, Green, and Co., 1888.

Newman, J. H. **An Essay on the Development of Christian Doctrine.** Longman's, Green and Co., 1949.

---

[1] Newman, J. H. **Certain Difficulties Felt by Anglicans in Catholic Teaching,** Lecture II, p. 52-53.

[2] J. Caryl and V. Portier, **La mission des laics dans l'Eglise** (Lyons, 1949), p. 179.

[3] "... kokią pagarbą — pamaldumą turi jų tikintieji nekaltajam Dievo Motinos Prasidėjimui"... Pijus IX, **Bulla Ineffabilis.**

Tėvynės ąžuolas

BRONIUS ZUMERIS

Nešdamas žaliuojantį pergalės vainiką, šalia senos tautos vieškelio, kurį numynė varguolių vyžos, šlama galingas ąžuolas. Pro jo viršūnę skrido viesulai su tviskančiais žaibais, vieškeliu lingavo išpuoštos karietos; sudegė amžiai ir dingo pelenai nuo išblėsusių aukurų; nutilo ir žvarbūs vėjai, kurie buvo įsisukę šakose. Daug kartų pas ąžuolą skardeno džiaugsmas ir skilo kančios suspaustos raukšlės. Tačiau begalybė ir agonija jo nepalaužė.

Niekas nežino, kieno rankos tą ąžuolą sodino. Jos seniai sutriūnijo — prasmego su ašaromis, kurios laistė žemėn įsikibusias jo šaknis.

Pirmojo audros gūsio pažadintoje laiko sankryžoje triokštelėjo lūžis. Pro ąžuolą išėjo miškiniai pasivaikščioti amžių laiptais. Surambėjusiais pirštais jie suko girgždantį istorijos ratą. Barzdočiai tapo didvyriais. Per neaprėpiamą šalį ritmingai plaukė upės — kaip sapnas ąžuolo šaliai gyvastį lėmė.

. . . . . .

Dilo amžiai su rytmečio rasa. Viltys, svajonės, troškimai ir žygiai nuskendo į neišmatuojamą bedugnę. Nutyso paskutinė vaga. Gęso saulė ir merkėsi dangus. Ąžuolo tėvynėje dygo baltomis kolonomis rūmai, kuriuose klegėjo juokas, liejosi bespalvis vynas ir svetimųjų atvežta meilė. Prie ąžuolo vaitojo skausmas gesinantis žvaigždes danguje, o Nemunu plaukė baudžiauninkų ašaros ir sproginėjo nuo tijūnų botagų kieta jų nugaros oda. Gaižus prakaitas suvilgė sermėgas. Nelaimingą tautą parmušė vergija.

. . . . . .

Tačiau nepritaikysi logikos dėsnių upės verpetams ir gyvenimo neužvoši matematikos knygomis. Ne apsiniaukusioje padangėje, bet tviskančioje mėlynėje kartais siūptelia viesulas, kuris sumaišęs praeitį su dabartimi, suplaka vietą naujam žiedui.

. . . . . .

Nors daug nevertų dalykų, lyg vėjo genami lapai, pabėgo iš ąžuolo pavėsio, daug niekybės apleido šaknis ir drumzlini vandenys nusirito į gelmes, bet skausmo upė tvino. Kaip rudenio žolė keitėsi keleiviai. Į laisvę žydinčias pievas grūdosi svetimieji, plėšė gyvas žaizdas, o viltys tryško degančių sodybų kibirkštyse.

. . . . . .

Vėl neramūs dūžiai, kaip vergo lazda, plaka ąžuolo tėvynę. Išbalusi saulė miršta. Partizano akys užpiltos krauju. Pakibo šalta, bežadė gūduma ir aušros nematyti. Tik ąžuolo šaknys lenda į žemę, viršūnė stiebiasi... Jokios rudens darganos neįveikė sermėgos: tūkstantmečiai atkando dantis į surambėjusią žievę.

Nes kas ateina iš amžių, tas amžiams ir šlama — įkyrios nedalios plačią Golgotą, kurią nutrepleno varguolių vyžos grįsdamos užduotą žemės karalystės vieškelį.

DARBAI IR ŽMONĖS

CLEVELAND

Šių metų sausio 1 d. Clevelando moksl. at-kų kuopa turėjo susirinkimą p. Alšėnų namuose. Pirmininkavo V. Laniauskas, o sekretoriavo — D. Orantaitė.

V. Laniauskas įdomiai papasakojo apie žiemos stovykloje įvykusius kursus, Vida Kasparavičiūtė — apie krikščionišką meilę.

Kuopos globėja R. Staniškytė skaitė paskaitą apie komunizmą. Po jos visi, susiskirstę į grupes, turėjo įdomias diskusijas.

Visai gerai buvo pravestas Maironio minėjimas. D. Samulionytė skaitė referatą apie Maironio gyvenimą. M. Gailiušytė paskaitė Maironio parašytą "Kur bėga Šešupė, kur Nemunas teka"... Po to susirinkusieji padainavo kelias Maironio dainas.

Buvo pareikšta gili padėka dailininkui p. Žilinskui už paskolinimą Maironio paveikslo šiam minėjimui.

Susirinkimas buvo įvairus ir turiningas, o po susirinkimo skanios vaišės.

Ramunė Širvaitytė

DIDŽIOJI BRITANIJA

Žvilgsnis į pusmetį

Britų salos ateitininkų veikla šakojasi iš Londono. Draugovė gimė praeitose Sekminėse, Lietuvių Sodyboje. Per pusmetį matėsi, kad naujagimė kruta. „Ateities", Vokietijos „Ateitin!", ateitininkiškos literatūros ėmėjų, skaitytojų padaugėjo. Penki nariai pasirodė Studijų Savaitėje Vokietijoje. Rugsėjo 17 d. turėjo įdomų susirinkimą su trimis paskaitėlėmis ir menine dalimi. Draugovė rugsėjo 24 dieną surengė šiluvinę išvyką į Marijos šventovę Aylesfordą. Dalyvavo 65 asmenys. Čia turėjo akademinę programą, kurios klausėsi ir svetimtaučiai.

Spalio 29 d. ateitininkų rūpesčiu Londono Lietuva Kristų Karalių pagerbė įvairia, originalia programa. Į

akademiją atsilankė apie 200 tautiečių. Skirstėsi patenkinti ir išsireikšdami, kad at-kai užsirekomendavę labai gerai.

Gruodžio 3 dienos sueigoje išklausytos iš juostelės prof. K. Pakšto ir prof. S. Sužiedėlio kalbos, prisiminta prof. S. Šalkauskio 20 metų mirties sukaktuvės, išgirsta anglo prof. Rapolo Sealey lietuviška paskaita apie mūsų gintarą pas senovės graikus ir romėnus. Dailieji talentai: Juozas Guta, Panina Jurkonienė, Vladas Šlaitas, Laimutis Švalkus džiugino savo kūryba buitinėmis ir kalėdinėmis temomis. Tą pačią dieną palinkėta geros kelionės, viešnagės Amerikoje prof. R. Sealey ir Danguolei Sadūnaitei - Sealey, mūsų valdybos nariams. Profesorius pusmetį dėstys senovės istoriją Seattle universitete Vašingtone. Gruodžio 27 d. jis skaitė paskaitą iš lietuvių tautosakos Čikagoje vietos lietuviams. Danguolė Sadūnaitė-Sealey jau rado ką tik Čikagoje išleistą pirmąjį savo poezijos rinkinį „Vasara medžiuose". Išleido Ateitis.

Valdybos rūpesčiu anglų spaudoje ir visuomenėje paskleista Sibiro lietuvaičių maldaknygė „Marija, gelbėk mus". Kreiptasi į Londono kardinolą, prašant maldų dienos už pavergtąsias Europos tautas. Kardinolas paskelbė tokių maldų visą adventą. Nelaikome savęs to paskelbimo vienintele priežastimi, bet tikimės buvę bent mažytė paskata.

Kalėdoms Londone atgimė laikraštis „Šaltinis" su jaunųjų skyriumi „Šaltinėliu". Juos redaguoja, spausdina, administruoja bei platina ateitininkai, nors pats laikraštis skiriamas visiems laisvosios Europos lietuviams katalikams. Jau turi prenumeratorių ir kituose žemynuose. Kviečiami visi at-kai, skautai ir kiti „Šaltinį" paremti. Europos lietuviams vietinio bendro katalikiško laikraščio reikia.

Tai tokios tokelės Didžiosios Britanijos ateitininkų pirmajame gyvybės pusmetyje. Veiklą vairavo pirm. S. Kasparas, sekr. R. Sealey, iždininkė D. Sadūnaitė - Sealey, valdybos narė D. Lūžaitė, dvasios vadas kun. S. Matulis, MIC, revizoriai B. Valterienė, J. Jurkonis ir V. Jokubaitis. Dar pažymėtina, kad šis pastarasis ir J. Jurkonytė daile ir grimu talkino Londono Vaidilai.

Stebėsime, kokius lapus sprogdins šie meteliai.

T. B.

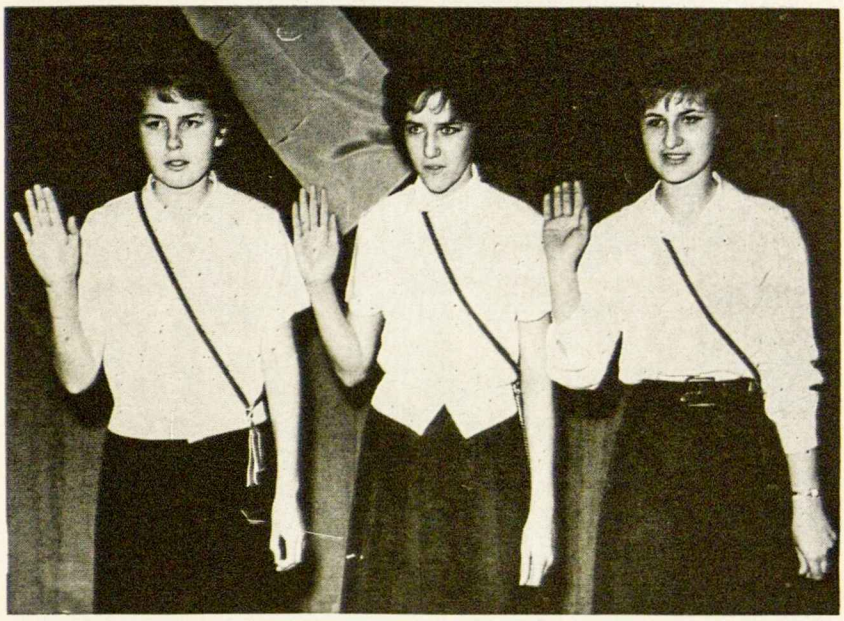

Toronto moksleivės ateitininkės Girčytė, Ivananuskaitė ir Čeponkutė įžodžio metu. Nuotr. Dvilaičio

ITALIJA

Visi kastelnuoviečiai po vėliava!

Saleziečių gimnazijoj šiuo metu veikia net trys Katalikų Akcijos organizacijos, kurioms priklauso beveik visi gimnazijos mokiniai. Taigi galima sakyti, jog visi kovoja po organizacine vėliava. "Didieji", tai yra aukštesnių klasių mokiniai, daugumoj yra įsirašę ateitininkų kuopon. Kadangi aukštesnių klasių mokinių yra mažiau, tai ir ateitininkai randa mažai kandidatų, tuo labiau, kad stato nemažus reikalavimus.

Socialiniai organizacijų metai prasidėjo Kristaus Karaliaus šventėje. Rytmetį įvyko valdybų rinkimai. Ateitininkų kuopos pirmininku išrinktas Alfredas Bružaitis, sekretorius Arūnas Šulskis ir iždininku Algimantas Labanauskas. Po pietų gimnazijos koplytėlėje įvyko iškilmingos veiklos atidarymo apeigos, kuriose dalyvavo visos organizacijos su savo vėliavomis. Pirmą kart pas mus atliekamos ceremonijos buvo gražios ir įspūdingos. Naudojomės ceremonialu, paruoštu Saleziečių Jaunimo Draugijų (kurioms priklauso virš 150 tūkstančių salezietiško jaunimo) centro, pritaikytu mūsų aplinkybėms. Ši ceremonija susideda iš giesmių, apmąstymų, minčių apie mūsų apaštalavimo pareigas, invokacijų ir pasižadėjimų. Viskas užbaigiama palaiminimu Švč. Sakramentu.

Ką ateitininkai daro ir žada šiais mokslo metais? — Susirinkimus daro kas savaitę. Ypatinga šių metų studija pasirinkom inteligentiškumą, o praktiškas įsipareigojimas šiemet bus: aprūpinti mokinių biblioteką kuo didesniu kiekiu lietuviškų knygų, žurnalų, muzikos plokštelių ir panašiai. Užtat rašome laiškus, prašydami tos medžiagos. Pasinaudojame šia proga kviesti visus ateitininkus talkon su kokia lietuviška knyga, lietuviškų dainų plokštele ar juostele.

Pirmą pritarimą ir padrąsinimą susilaukėme iš „EGLUTĖS". Nuoširdžiai tad dėkojame Gerb. Seselėms už šį padrąsinimą ir 10 „EGLUTĖS" prenumeratų.

Prieš atostogas nusprendėm pirkti rašomąją mašinėlę. Nors visi smarkiai dirbom per atostogas, nesutaupėm kiek reikia, užtat prašom pagalbos iš kitur. Dėkojame Mrs. V. Kemtes už 70 dolerių papildymą ir Mons. Albavičiui už 25 dolerių dovaną. Norėtume dažniau parašyti „Ateičiai", tačiau turime daugybę darbų darbelių, kuriuos tik-tik įstengiam atlikti.

Rašo Šv. Jono Bosko kuopos korespondentas

Hamiltonas, Kanada

Moksleivių ateitininkų kursai prasidėjo gruodžio 30 d., šeštadienį, 10 val. ryto pamaldomis parapijos bažnyčioje. Šv. Mišias atlaikė tėvas Rafaelis iš Toronto. Po pamaldų salėje buvo jaunimui bendri pusryčiai. Pasistiprinęs jaunimas pradėjo darbą. Kursus atidarė vyresniųjų ateitininkų kuopos pirmininkas J. Pleinys, pakviesdamas darbo prezidiumą iš pačių moksleivių, kurį sudarė pirm. L. Stanevičiūtė iš Hamiltono ir A. Bušinskaitė iš Toronto, sekretorės: N. Gurgždytė iš Hamiltono ir D. Girčytė iš Toronto. Prasidėjo paskaitos. Pirmoji paskaita "Modernieji laikai ir ateitininkai", kurią skaitė K. Manglicas. Kalbėtojas iškėlė lietuvio moksleivio pareigas šiame kasdieniniame gyvenime. Antroji pa-

Toronto moksleivės ateitininkės. Nuotr. Dvilaičio

skaita "Katalikiškumas ir moksleivis" skaitė V. Birėta. Po šios paskaitos tarė žodį Hamiltono ateitininkų dvasios vadas kun. dr. J. Tadarauskas, kviesdamas visus moksleivius dirbti, kurti Dievo ir tėvynės gerovei.

Po paskaitų trečią valandą buvo pietūs, kurių metu kalbėjo Al. Bušinskaitė iš Toronto. Sočiai prisivaigę, vėl rinkosi E. Sudiko paskaitai "Visuomeniškumas ir moksleivis". Ši paskaita sukėlė gyvas diskusijas jaunimo tarpe. Po šios paskaitos hamiltoniečiai su svečiais skirstėsi į namus, o vakare vėl susirinko į salę, kur buvo padainuota, pašokta ir pažaista.

Antroji kursų diena prasidėjo 11 val. Šv. Mišiomis, kur moksleiviai organizuotai su vėliavomis dalyvavo pamaldose. Visi moksleiviai Šv. Mišių metu priėmė Šv. Komuniją už Lietuvoje esantį jaunimą, kad jis išliktų ištikimas Kristui.

Po pamaldų salėje pietūs. Pietų metu trumpai kalbėjo J. Pleinys apie ateitininkų įsikūrimą ir jų augimą, o Romas Gudinskas iš Simcoe papasakojo savo įspūdžius iš pranciškonų gimnazijos, kurioje jis mokosi. Po pietų įvyko paskutinis posėdis, kuriame kalbėjo J. Domeika tema "Viską atnaujinti Kristuje, tarnaujant Dievui ir tėvynei".

Pabaigai Hamiltono moksleivės pravedė moksleivės ateitininkės teismą, kuris žiūrovams sukėlė daug juoko.

Kursai baigti ateitininkų himnu. Juose dalyvavo 15 moksleivių iš Toronto, 2 iš Simcoe ir 20 iš Hamiltono. Tos dvi dienos praėjo gražioje nuotaikoje. Skambėjo dainos pertraukų bei pietų metu. Ta pačia proga Hamiltono moksleiviai išleido savo laikraštuką "Moksleivio balsas".

Jaunimo Naujų Metų sutikimas, kurį organizavo vyresnieji ateitininkai, praėjo labai gražiai. Tai pirmą kartą jaunimas taip gražiai sutiko Naujuosius Metus. Sutikime dalyvavo daug jaunimo ir iš artimesnių apylinkių. Reikia pažymėti, kad mūsų jaunimas yra vertas vyresniųjų pagalbos bei paramos. Nereikėtų gailėtis pastangų, bet duoti galimybės mūsų jaunimui daugiau susiburti, duoti progų pabendrauti.

Žalgiris

TORONTO MOKSLEIVIŲ ATEIT. ŠALKAUSKIO VARDO KUOPA

1961 m. rugsėjo mėn. 17 d. įvyko Toronto Moksleivių mergaičių būrelio at-kių susirinkimas per kurį buvo išrinkta nauja valdyba, kurią sudaro:

Pirmininkė — Aldona Bušinskaitė
Sekretorė — Vyta Liuimaitė
Iždininkė — Liuda Mačkaraitė

Moksleivių mergaičių globėja yra Seselė M. Margarita. Šiuo metu būreliui priklauso 16 mergaičių.

Iki šių metų yra įvykę 10 susirinkimų. Moksleivės pačios rašo ir skaito referatus ir kartais yra svečias kalbėtojas iš sendraugių. Susirinkimai vyksta Lietuvių Vaikų Namuose.

1961 m. gruodžio mėn. 30 - 31 d. Toronto moksleivės dalyvavo Moksleivių At-kų ideologiniuose kursuose Hamiltone, Ont.

Toronto Prisikėlimo par. berniukų būreliui vadovauja mokytojas M. Bušinskas. Susirinkimai yra daromi kas dvi savaitės Prisikėlimo par. patalpose. Šv. Jono Kr. parapijos moksleiviams ateitininkams vadovauja D. G. kunigas B. Pacevičius.

Jaunesniųjų mergaičių at-kių būreliui vadovauja Seselė M. Viktorija, o Jaunučių mergaičių at-kių būreliui vadovauja Seselė M. Jonė ir Seselė M. Michaelė. Susirinkimai daromi kas dvi savaitės Lietuvių Vaikų Namuose. Čia mergaitės Nek. Pr. Marijos vadovaujamos yra mokomos pažinti at-kių principus bei siekimus, sujungtus su žaidimais, giesmėmis, dainomis, šokiais, rašant trumpus rašinėlius ir juos skaitant ssuirinkimuose.

1962 m. sausio mėn. 28 d. įvyko Toronto Ateitininkų šventė. Išvakarėse Prisikėlimo par. bažnyčioje buvo susikaupimas, kuriame dalyvavo moksleiviai, studentai ir sendraugiai. Sekmadienio rytą moksleivių at-kų kuopa organizuotai dalyvavo Šv. Mišiose ir priėmė bendrą Šv. Komuniją.

Nek. Pr. Marijos Seselių iniciatyva, Toronto moksleivių at-kų kuopa buvo suruošusi agapę Lietuvių Vaikų Namuose. Joje dalyvavo **Tėviškės Žiburių"** redaktorius D. G. Kunigas Dr. Gaida ir dvasios vadas D. G. Tėvas Rafaelis, O.F.M., ir 70 moksleivių.

Prisikėlimo par salėje 4.30 val. p.p. prasidėjo akademija. Oficialioji dalis susidarė iš sveikinimų ir dr. A. Liulevičiaus paskaitos „Mes ir Utopija". Įžodį padarė trys moksleivės, 23 jaunesnės ateitininkės ir 30 berniukų. Meninę programą atliko vyresnės ir jaunesnės moksleivės at-kės, kurioms vadovavo Nek. Pr. Marijos Seserys. Hamiltono at-kės pasirodė labai gražiai ir tuo įdomiai, kad skaitė savo kūrybą. Meninė programa buvo trumpa, bet turtinga. Joje dalyvavo visos jaunesnės ir vyresnės moksleivės at-kės. Visiems paliko gilų įspūdį montažas **„Šiluvos Marija".** Moksleivės parinko šį montažą todėl, kad parodyti mūsų jaunesniems atkams, kas yra Prancūzijai Liurdas, Portugalijai Fatima, tai Lietuvai Šiluva.

Šventės proga, atvykusiems buvo išdalintas moksleivių at-kų laikraštėlio ‚Pirmyn, Jaunime!" tryliktasis numeris. Laikraštėlį redaguoja Aldona Bušinskaitė.

Šventė moksleiviams, kaip ir visiems kitiems dalyviams, paliko gilų įspūdį.

Toronto Moksleivių at-kų kuopa nėra didelė, bet aktyvi. Jau nuo dabar moksleivės at-kės ruošiasi didesnei programai per Motinos Dienos minėjimą.

Aldona Bušinskaitė,

* * *

Toronto ateitininkų šventėn, kuri įvyko š. m. sausio 28 d., su paskai-

ta buvo pakviestas dr. Arūnas Liulevičius iš Princeton, N. J.

Jis atsisakė imti iš mūsų kuopos mokestį už kelionę, vietoj to pasiūlė, kad jei mes turėsime kiek likusių pinigų, persiųsti juos „Ateičiai", kuri esanti labai sunkioje padėtyje.

Jo valią vykdydami, jam skirtus $40.— persiunčiame „Ateičiai". Tai yra grynai jo asmeninė auka, rodanti jo aukštą idealizmą ir pasiaukojimą.

Prašyčiau sekančiame „Ateities" numeryje tai paminėti, kartu išreiškiant mūsų ir „Ateities" padėką jam.

Su pagarba

V. Aušrotas

Toronto Sendraugių ateitininkų kuopos iždininkas

VOKIETIJA

Vienuoliktasis "Persekiojamosios Bažnyčios" kongresas Koenigsteine (1961.8.2-6), ypatingai nagrinėjęs dabartinę religijos ir komunizmo padėtį įvairiuose kraštuose, yra jau perdaug nuo mūsų nutolęs, kad dar būtų galima plačiau paliesti jo metu iškeltas mintis. Pasitenkinsime tik jame palyvavusių lietuvių posėdžio aprašymu.

Vokietijos Lietuvių Sielovados vedėjas Tėv. A. Bernatonis ir Lietuvių Bendruomenės pirmininkas kun. B. Liubinas prašė padaryti viską, kad neliktų nė vieno Sielovadai ir Bendruomenei nežinomo naujai iš Lietuvos atvykusiųjų adreso. Neturėti baimės, kad tas ar kitas adresas gali kartais jau būti ir žinomas, bet kiekviena pasitaikiusia proga nepagailėti minutės laiko ir poros atviručių; o taip pat perduoti šį Sielovados ir Bendruomenės prašymą kitiems.

Dr. P. Karvelis trumpai nupasakojo Vyriausio Lietuvos Išlaisvinimo Komiteto veiklą. Komiteto tikslas yra siekti, kad Lietuva greičiau sulauktų laisvės, rūpinantis lietuviškosios visuomenės reikalais ir primenant svetimiesiems, kad jie Lietuvos neužmirštų.

Europoje darbas koncentruojasi į žinių surinkimą ir perdavimą. Be gaunamos spaudos, veikia klausomoji radio stotis, kuri kasdieną paruošia apie 20 puslapių iš Kauno ir Vilniaus radijo programų. Kasdieną yra siunčiami skriptai Madrido, Vatikano, Romos ir Amerikos radijo stotims, paruošti pagal Lietuvoj vyraujančias nuotaikas. Taip pat yra leidžiamas "Eltos Informacijų" biuletenis lietuvių, vokiečių, anglų, italų ir ispanų kalbomis, reguliariai siuntinėjamas įvairių kraštų spaudai. Į Lietuvą yra siunčiama speciali šio biuletenio —B— laida ir brošiūrėlės atsakančios į svarbesnius mums daromus užmetimus.

Nuolat yra kreipiamasi į pagrindines Europos politines įstaigas ir atskirus asmenis nevien tik primenant, kad teisingas pavergtųjų tautų klausimo išsprendimas yra vienintelis pastovios taikos pagrindas, bet ir sveikinant bei dėkojant už kiekvieną drąsų žodį ir žingsnį šia kryptimi. Tarptautinės politikos srityje lietuviai dirba kartu su kitų pavergtųjų tautų atstovais, ir šio darbo rezultatai priklauso visiems kartu.

Daugiausia buvo atsiekta santykiuose su vokiečių vyriausybe. Eilę metų atrodė tarsi visos mūsų pastangos būtų veltui. Dabar gi Vokietijos federalinė valdžia netik keletą kartų oficialiai pripažino, kad jos ligšiolinė politika pabėgėlių atžvilgiu buvusi per siaura, bet kartu iškėlė reikalą teikti žymiai stipresnę medžiaginę pagalbą pabėgėlių kultūros išlaikymui ir ugdymui.

Buvo įdomu girdėti, kad atsakingų federalinės valdžios pareigūnų įsitikinimu, pabėgėlis bandąs „pasidaryti" vokiečiu netik neatneša jokios naudos sau ir vokiečių tautai, bet gali net būti nemažos žalos priežastimi visai ateities Europai. Tas, žinoma, neliečia tų, kurie priima vokečių pilietybę. Tai kai kam esanti neišvengiama būtinybė. Tačiau pilietybė pabėgėlių „pasidaryti" vokiečiais **neįpareigoja,** — priešingai: net ir piliečiais tapę pabėgėliai privalo dėti visas pastangas, kad jų vaikai išaugtų ištikimi jų tautų idealams, neprarastų savo tautinio charakterio ir ypatingai — išlaikytų savo kalbą. Gi, „kad medžiaga netrukdytų dvasinio darbo", vokiečių valdžia jiems kiek galėdama padės.

Baigdamas dr. P. Karvelis prašė jaunimo, kad jis kiekvieno savo suvažiavimo proga neužmirštų paruošti ir perduoti savo kreipimąsi į krašte pasilikusius. Jausmas, kad dar net ir jaunimas jų neužmiršo ir jais rūpinasi, yra jiems be galo brangus, kaip tai pats patyrė kiekvienas, kam teko gulėti ligoninėje ar būti kalėjime.

Į jaunimą kreipėsi ir kun. B. Liubinas, prašydamas padėti bendruomenei prasmingai sunaudoti iš vokiečių valdžios gaunamas lėšas, pateikiant savo projektus ir mintis: „būti Bendruomenės sąžine". Kiek galima — prisidėti ir prie tiesioginio bendruomenės darbo („mes seniai greitai išmirsim"), nebijant priekaištų ir kartais gana nemalonių gincų. Imti gyvenimą tokį, koks jis yra, turėti savo aiškų tikslą ir jo siekti, nesitraukiant ir „neprarandant nervų". Gi visur, kur tik kas bebūtų, su kuo susitiktų — su savais ar su svetimais — „skelbti lietuviškumo grožį", atskleisti, ko mes iš tikrųjų verti ir ką sugebame.

Posėdis baigėsi pranešimais apie lietuvių studentų veiklą ir apie Pax Romana kongresą Fribourge. Dalyvavo beveik visi kongrese buvę lietuviai — virš 20 asmenų.

LAIŠKAS „ATEIČIAI"

Džiugu, kad „Ateitis" labai praturtėjo savo išorine išvaizda ir turiniu. Labai įdomus pasikalbėjimas „...prie tvoros..." kaip ir „Lietuvio dalia".

Visi, seni draugai, kaip ir tik ką į ateitininkų eiles įstoję jaunučiai gali rasti sau tinkamų ir įdomių temų. Tikrai reikėtų tik džiaugtis.

Liūdna: kad nežiūrint tokių didelių administracijos pastangų „Ateities" skaitytojų skaičius mažėja.

Su pagarba

Marija Vasienė

ATEIČIAI PAREMTI AUKOJO:

Prel. Mykolas Krupavičius	25.00
Antanas Kuras	5.00
P. Dedinas	5.00
El Juknevičienė	5.00
E. S. Kungiai	5.50
A. O. Garunas, MD	2.00
J. S. Klerys	2.00
Pabedinskai	1.50
A. Gladkauskas	1.50

Smulkių aukų surinkta vajaus metu $8.00.

Garbės prenumeratą prisiuntė

Aldona Balčiūnas, Janina Lieponienė, A. Karklius, kun. E. Paukštis, kan. M. Vaitkus, Juozas Rygelis, kun. dr. I. Urbonas.

ATEITIS nuoširdžiai dėkoja Chicagos Studentų At-kų draugovei už suorganizavimą ir pravedimą „Ateities" savaitės Chicagoje. Šio vajaus metu surinktos aukos ir naujos prenumeratos yra didelė parama „Ateičiai". Tikime, kad ir kiti at-kų vienetai bus paskatinti Jūsų gražaus pavyzdžio.

ALp(LKA)1786
1962, Nr.2

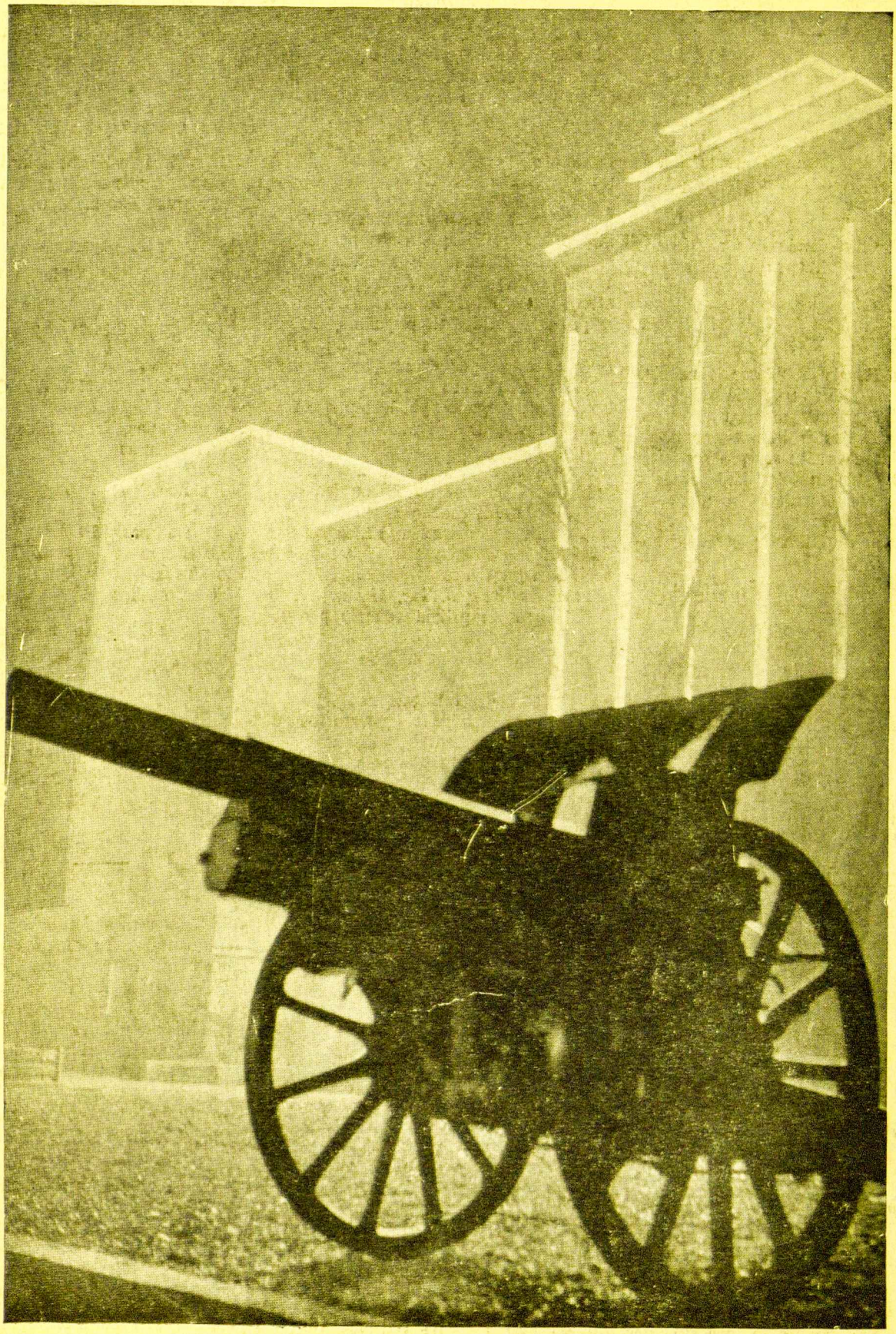

90.725.73